

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 7 och 8 april justerades.

§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Ålderspresidenten anmälde att utdrag ur prot. 2014/15:27 för tisdagen den 21 april i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från skatteutskottet.

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2014/15:492

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:492 Heltid

av Katarina Brännström (M)

Interpellationen kommer att besvaras den 5 maj.

Skälet till dröjsmålet är inbokade resor och engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 21 april 2015

Arbetsmarknadsdepartementet

Ylva Johansson (S)

Enligt uppdrag

Catharina Nordlander

Tf. expeditions- och rättschef

Prot. 2014/15:91
23 april

Interpellation 2014/15:493

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:493 Äldre på framtidens arbetsmarknad
av Katarina Brännström (M)

Interpellationen kommer inte att kunna besvaras inom den föreskrivna tiden.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 22 april 2015

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2014/15:494

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:494 Riktiga jobb i stället för låtsasåtgärder
av Hanif Bali (M)

Interpellationen kommer att besvaras den 5 maj.

Skälet till dröjsmålet är inbokade resor och engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 21 april 2015

Arbetsmarknadsdepartementet

Ylva Johansson (S)

Enligt uppdrag

Catharina Nordlander

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2014/15:495

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:495 Snabbspår och etablering för nyanlända
av Hanif Bali (M)

Interpellationen kommer att besvaras den 5 maj.

Skälet till dröjsmålet är inbokade resor och engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 22 april 2015

Arbetsmarknadsdepartementet

Ylva Johansson (S)

Enligt uppdrag

Catharina Nordlander

Tf. expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:496 Sysselsättningseffekter av jobbskatteavdraget

av Niklas Wykman (M)

Interpellationen kommer inte att kunna besvaras inom den föreskrivna tiden.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 22 april 2015

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2014/15:498

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:498 Europarådets konvention mot handel med mänskliga organ

av Olof Lavesson (M)

Interpellationen kan tyvärr inte besvaras inom tidsfristen utan besvaras av statsrådet Gabriel Wikström den 22 maj.

Orsaken är redan inbokade resor och andra åtaganden.

Stockholm den 21 april 2015

Socialdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2014/15:500

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:500 Villkor för det palestinska biståndet

av Mikael Oscarsson (KD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 maj 2015.

Skälet till dröjsmålet är resor och tidigare inbokat engagemang.

Stockholm den 21 april 2015

Utrikesdepartementet

Isabella Lövin (MP)

Enligt uppdrag

Fredrik Jörgensen

Expeditionschef

Prot. 2014/15:91
23 april

Interpellation 2014/15:504

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:504 Laddstolparnas framtid
av Rickard Nordin (C)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 7 maj 2015. Klimat- och miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 21 april 2015

Miljö- och energidepartementet

Åsa Romson (MP)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2014/15:510

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:510 Bredbandsutbyggnad på den svenska landsbygden

av Erik Ottoson (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 maj 2015.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 21 april 2015

Näringsdepartementet

Mehmet Kaplan (MP)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2014/15:511

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:511 Långa handläggningstider av arbetstillstånd

av Mathias Sundin (FP)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 maj 2015.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 20 april 2015

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:514 Nedläggningshotet mot Bromma flygplats och konsekvenserna för Tvärbanans utbyggnad

av Erik Ottoson (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 maj 2015.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 21 april 2015

Näringsdepartementet

Mehmet Kaplan (MP)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2014/15:515

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:515 Uteblivna skatteintäkter från kilometer-skatten

av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 juni 2015.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 22 april 2015

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2014/15:516

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:516 Flygskattens fördelningspolitiska profil

av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 juni 2015.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 22 april 2015

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:521 Klimatinvesteringar i kommuner och regioner

av Johan Hultberg (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 7 maj 2015. Klimat- och miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 21 april 2015

Miljö- och energidepartementet

Åsa Romson (MP)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

§ 4 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2014/15:105 till civilutskottet

Funktionshindersfrågor

§ 5 Funktionshindersfrågor

Socialutskottets betänkande 2014/15:SoU8

Funktionshindersfrågor

föredrogs.

Anf. 1 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr ålderspresident! Temat för dagen är funktionshindersfrågor. I betänkandet behandlas 30 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden. Vi sverigedemokrater ställer oss såklart bakom alla våra reservationer men yrkar bifall endast till reservation 5 och 7.

För oss sverigedemokrater är detta en viktig fråga, inte minst för mig personligen då den handlar om det yrke jag utövade innan jag hamnade här. Det är viktigt för oss att kunna stötta personer med funktionshinder. Vi anser att det är en viktig fråga att man ska kunna leva ett så vanligt liv som möjligt. Det är för oss en självklarhet.

Två av de reservationer vi har i dag handlar just om personlig assistans. En reservation gäller prövningen av personlig assistans och att den behöver förändras. Den andra handlar om avskaffandet av tvåårsprövningen av LSS. Det är två viktiga frågor som vi menar hänger ihop med varandra.

En av våra reservationer ligger mig själv varmt om hjärtat. Jag har motionerat i ämnet. Det handlar om frågan om prövning av personlig assistans enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, som jag anser behöver förändras.

År 1994 blev personlig assistans en lagstadgad rättighet i och med att LSS trädde i kraft. LSS-reformen innebar ett paradigmskifte, skulle man

kunna säga, i funktionshinderspolitiken. Reformen lovade personer med funktionshinder jämlika villkor och att de skulle kunna leva och delta i samhällslivet som alla andra. Vad som hände sedan vet vi egentligen allihop: Notan sprang iväg, och kostnaderna tiodubblades. Eftersom reformen utnyttjades på ett felaktigt sätt steg kostnaderna. Det ledde till en viss åtstramning och restriktivitet när det gäller att bevilja personlig assistans.

Personlig assistans kan vara en förutsättning för personer med funktionshinder att ha ett arbete, att ha en fritid och att över huvud taget kunna leva ett liv som andra människor. När LSS-reformen genomfördes var målet just att främja människors jämlikhet och levnadsvillkor till full delaktighet i samhällslivet.

Det finns sedan några år tillbaka företrädare för organisationer för personer med funktionshinder, till exempel Stil, som hävdar att rätten till personlig assistans enligt LSS inte längre upprätthålls. Det är allvarligt. Detta upprätthålls alltså inte i enlighet med reformens ursprungliga syfte. Man hävdar detta baserat på att det under de senaste åren har blivit allt svårare att få personlig assistans.

Flera personer som tidigare har haft assistans har antingen fått antalet timmar nedskurna eller inte fått någon assistans beviljad över huvud taget. Många personer och intressegrupper inom handikapprörelsen påpekar att Försäkringskassans tillämpning har påverkats av vissa rättsfall. Jag vet att vi har haft detta uppe i tidigare debatter här. Bedömningarna görs numera helt enkelt snävare än vad lagen syftade till när den infördes 1994.

Herr ålderspresident! Det handlar många gånger om hur man gör bedömningen av de grundläggande behoven. Jag vet att detta är en sak som har varit på gång länge. Det har dragits i långbänk, och det utreds. Det är bra att man tittar på det rejält, men jag menar att man tittar alldeles för stramt just på de grundläggande behoven. Det grundläggande behovet att kunna äta, till exempel, innebär ju inte att man kan hela kedjan. Man kanske kan stoppa maten i munnen, men man behöver hjälp med alla moment tidigare. Man kanske inte ens uppfattar själv att man är hungrig, och så vidare. Det måste tas ett grepp om detta, och vi måste titta på hur det är tänkt och hur vi kan gå vidare med det. Naturligtvis måste det finnas restriktioner och någon form av regelverk att tillämpa, men man måste också kunna se till behovet så att de krav som ska finnas verkligen uppfylls.

Jag menar att dessa alltför hårda bedömningar leder till att fler inte blir berättigade till assistans eller förlorar sin assistans vid en omprövning. Då förlorar de också sin möjlighet att vara delaktiga i samhället.

Även förra året yrkade vi sverigedemokrater på att behovsbedömningen vid personlig assistans skulle ses över. Jag stod själv här i kammaren och talade om ett fall från verkligheten som var ganska skrämmande. Det har i och för sig löst sig i dag, men det berörde mig då.

Det är positivt att man gör de utredningar som den förra regeringen initierade. Vi följer detta med spänning.

Vi är positiva till det gedigna arbete som har pågått, men vi menar att det måste gå fortare. Man kan inte dra det i långbänk ännu mer, för var är livskvaliteten för de personer som i dag behöver assistans? Ska de behöva vänta i ytterligare två år? Vi anser inte att det är värdigt det svenska samhället 2015, utan vi kan bättre än så.

Herr ålderspresident! Vi kommer också in på frågan om att avskaffa tvåårsgranskningen av assistansbeslut i LSS. Vi har begärt att riksdagen

ska tillkännage att tvåårsomprövningen av assistans till funktionshindrade ska avskaffas och ersättas med individuella omprövningar. Alla ärenden behöver inte omprövas vartannat år. Jag menar att det finns en del funktionshinder som är ganska bestående och där man skulle kunna slippa ut-sättas för detta vartannat år. Det borde i stället göras en individuell bedömning.

En annan fråga som vi har tagit upp handlar om fritidshjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Vi sverigedemokrater menar, i enlighet med Folkpartiets motion, att tillgången till fritidshjälpmedel för personer med funktionsnedsättning ska vara densamma i hela landet. I dag är skillnaderna ganska stora mellan olika landsting när det gäller vilka hjälpmedel som erbjuds. Det innebär att personer med funktionsnedsättning inte har möjlighet att utöva fritidsaktiviteter som främjar både den fysiska och den psykiska hälsan. Det ser olika ut i landet, och det tycker vi är oacceptabelt. Det ska inte spela någon roll var i landet man bor utifrån detta perspektiv.

Därför välkomnar vi regeringens proposition och att man vill arbeta för en större likvärdighet när det handlar om tillgången till hjälpmedel över hela landet och minska de skillnader som finns i avgifter och regelverk. Det är också positivt att regeringen uppges inleda ett arbete för att ta fram ett nationellt regelverk och att regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga tillgången till hjälpmedel så att de regler som tillämpas också följs.

För transport av brukare tycker vi att det bör finnas gemensamma nationella regler. Vi menar att problematiken med ojämlig vård över hela landet är en fråga om de stora skillnaderna. Det gäller inte bara transport utan över huvud taget. Det är olyckligt att kommuner har olika regler även här och att rutinerna för transport av brukare skiljer sig även geografiskt. Det är naturligtvis inte bra. Man bör i så många avseenden som möjligt kunna ha nationella regelverk. Vi tycker att man bör ta fram det för att komma till rätta med den ojämlighet som finns.

Jag noterar att regeringen bland annat hävdar att Socialstyrelsens uppdrag om insatsen ledsagarservice enligt LSS har utökats och därmed förlängts och att det med hänsyn till det pågående arbetet saknas skäl för ett tillkännagivande. Det är väl inte mycket att göra åt det. Men vi menar att det inte är tillräckligt att hänvisa till pågående utredningar, utan man ska verkligen ta ett hårt grepp om detta.

Slutligen vill jag säga att jag välkomnar regeringens förslag i vårbudgeten när det gäller kostnadsfria glasögon till barn. Det är en fråga som jag personligen brinner för och har motionerat om sedan jag kom in i riksdagen 2010.

Anf. 2 ANDERS W JONSSON (C):

Herr ålderspresident! Det är nu femte gången i ordningen som socialutskottet ska debattera de motioner som har lämnats under den allmänna motionstiden. Och vi har ytterligare en debatt inplanerad i dag. Jag har inget emot att debattera motioner från den allmänna motionstiden, men det som är trist är att vi aldrig får några förslag från regeringen, inga propositioner, till socialutskottet.

Det är trots allt propositioner som kan leda till lagändringar och som kan leda till att vi förbättrar välfärdsområdet, som vi har ansvar för. Det

har lett till, vilket jag har sagt tidigare, att socialutskottet just nu arbetar på halvfart. Det anmärkningsvärda är att regeringen inte heller tillsätter särskilt många utredningar. Vi har alltså inte heller några stora lagförändringar att se fram emot.

I motionsbetänkandet som ligger på bordet i dag har Centerpartiet tre förslag. De första två handlar om assistansberättigades kontakter med Försäkringskassan. Även om det sedan länge har varit på det sättet att assistansersättning ska omprövas vartannat år är det först på senare tid som Försäkringskassan har fått rutin på sina tvåårsomprövningar. Det är bra eftersom behoven både kan öka och minska, och antalet beviljade timmar ska förstås stå i överensstämmelse med de behov som finns.

Det var också bra att Försäkringskassan lade ned ett ganska omfattande arbete på att öka rättssäkerheten i bedömningarna och inte minst såg till att de blev lika över landet. Det var helt oacceptabelt att skillnaderna i landet tidigare var stora, beroende på var man bodde. Om man bodde i Vansbro kunde man få många timmar beviljade. Men om man hade oturen att bo i Växjö fick man få timmar för motsvarande situation.

Omprövningarna baseras på ett bedömningsinstrument med ett stort antal frågor. När bedömningsinstrumentet används för fyrkantigt blir det dock en stor börda för de anhöriga att bära. Tänk på föräldraparet vars stora livssorg är att sonen fick en svår cp-skada i samband med förlossningen, och en gång vartannat år måste de besvara frågan om han har blivit pappa under de gångna två åren.

Det är inte rimligt att man fortsätter på det sättet. Man måste förstås anpassa tvåårsomprövningarna till de behov som finns hos den assistansberättigade och inte minst till grunden för funktionsnedsättningen. Det sparar arbetstid för Försäkringskassans tjänstemän, men inte minst besparar det de anhöriga och den assistansberättigade onödigt lidande. Alla borde dessutom ha rätt till en personlig kontakt på Försäkringskassan; det skulle underlätta och effektivisera arbetet.

Centerpartiets tredje förslag handlar om att man måste se över 20-timmarsgränsen. När tvåårsomprövningarna leder till att den assistansberättigade får mindre än 20 timmar, till exempel går från 21 timmar till 19 timmar, blir det inte en stor skillnad – om man bor i rätt kommun. Många kommuner låter den assistansberättigade, även med 19 timmars behov, själv välja utförare. Om man däremot bor i fel kommun blir skillnaden dramatisk. Från att ha haft full rätt att själv bestämma vem som ska utföra assistansen blir man hänvisad till kommunen, till det kommunala monopol. För oss i Centerpartiet är det självklart att den assistansberättigade ska ha rätt att själv bestämma vem som ska utföra assistansen, oavsett om det är 21 timmar eller 19 timmar.

Just personlig assistans är en fantastisk reform från det tidiga 90-talet. Ända sedan den sjösattes har en bärande princip varit att det är den assistansberättigade som har makten att själv bestämma vem som ska erbjuda assistans. Från början valde de allra flesta kommunen. Men allteftersom åren har gått är det allt fler som har valt en annan utförare. Och i dag är det mer än hälften som har en annan lösning.

Det har varit helt okontroversiellt och en självklar rätt för den assistansberättigade. Men under hela förra mandatperioden drev Vänsterpartiet frågan om att förbjuda vinster i välfärdsföretag, ivrigt påhejade av so-

Prot. 2014/15:91
23 april

*Funktionshinders-
frågor*

cialdemokrater och under senare delen av mandatperioden även av miljöpartister. För ett år sedan, vid ett antal debatter här i kammaren, ställdes frågan till ledande företrädare för vänsterpartierna om hur det skulle drabba alla de assistansberättigade som valt assistans från ett aktiebolag. Gång på gång stod inte minst företrädare för Vänsterpartiet i talarstolen och sa att man absolut inte tänkte föreslå några förändringar för de assistansberättigade. De skulle ha fortsatt rätt att välja precis hur de ville, även om de valde ett aktiebolag som genererade vinst.

Det ska därför bli intressant att höra vilka svar de tre vänsterpartierna ger till de mer än 10 000 assistansberättigade som i dag har valt en privat utförare och som – om regeringen och Vänsterpartiet får sin vilja fram – inte längre ska ha rätt att vända sig till en privat vårdgivare som har ett företag, ett aktiebolag, som går med vinst. Då ska de hänvisas till något annat.

Herr ålderspresident! Innan jag framför mitt yrkande vill jag använda tillfället till att tacka ålderspresidenten, som inom några dagar lämnar det aktiva arbetet i riksdagen, för en enastående insats i svensk politik, inte minst inom de områden som socialutskottet arbetar med. Det är många bestående förändringar, inte minst på sjukvårdsområdet, som bär ålderspresidentens signatur. Ett stort tack för den insatsen!

Därmed vill jag yrka bifall till reservation 3. Jag står bakom de andra reservationerna, men för tids vinnande väljer jag att yrka bifall bara till den.

Anf. 3 MAJ KARLSSON (V):

Herr ålderspresident! I dag har vi samlats för att debattera funktionshindersfrågorna. Men jag måste dessvärre inleda mitt anförande med att uttrycka min oro. Det är nämligen på det sättet att Sverige går bakåt i utvecklingen inom vissa delar av det här området.

Precis som har nämnts tidigare var 1994 ett mycket viktigt år i Sveriges historia. Det var då vi införde en av vårt lands mest betydelsefulla jämställdhetsreformer, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Det är i dag, 20 år senare, nästan omöjligt att förstå vilken oerhörd betydelse den reformen har haft för vårt land. I dag är det en självklarhet för oss att personer med omfattande funktionsnedsättningar ska kunna arbeta, bilda familj, studera och vara delaktiga i sina liv och samhället.

Sedan 2007 har vi dock gått i motsatt riktning. Mellan 2006 och 2014 har tusentals personer fått avslag och förlorat rätten till statlig assistans. Det är en inskränkning i livssituationen som för de flesta är nästan omöjlig att sätta sig in i. I stället för att själv ha möjlighet att genom sin assistans bestämma hur man vill leva sitt liv blir många nu hänvisade till kommunens ekonomiska premisser eller förlorar i värsta fall sin assistans helt.

Vi har under flera år fått bevittna hur mänskliga rättigheter har ställts mot kostnader. Och det står nu klart att ekonomin har fått gå före människors rätt till självbestämmande och delaktighet. Det är en utveckling som inte bara slår brutalt hårt mot dem som drabbas utan också förvägrar Sverige dess tillgångar.

Nu har regeringen lovat att tillsätta en ny utredning. Vi tycker att det är bra att regeringen agerar. Men vi är oroliga över att frågan aldrig kommer till en lösning. Om utredningen ska vara värd väntan finns det några medskick som vi vill göra.

Vi anser att det måste vara en bred parlamentarisk utredning där brukarorganisationerna är med. Det är helt avgörande att mänskliga rättigheter och delaktighet står i fokus och att man helt avfärdar diskussionen om kostnadsdämpande åtgärder. Det är helt oförsvarbart att en rödgrön regering skulle fortsätta alliansens linje med att ställa människors rättigheter mot kostnader. Vi anser även att den kommande utredningen ska leda till svar på frågan *hur* en ändring av § 9 a i LSS ska göras – inte *om* den ska göras.

Herr ålderspresident! Funktionshindersomsorgen är klart eftersatt när det gäller insatser för kompetensutveckling av personalen och därmed kvaliteten för de flickor och pojkar, kvinnor och män som behöver insatser för att kunna leva ett gott liv. Vi har inte längre synen att insatserna och verksamheterna ska fokusera på förlegade idéer om vård och omvårdnad, utan i stället vill vi se verksamheter med habiliterande, rehabiliterande, socialt och pedagogiskt synsätt, där insatserna utifrån den enskildes förmåga ska stödja till delaktighet och självbestämmande.

För att vi ska upprätthålla den utvecklingen krävs en långsiktig kompetenshöjning inom verksamheterna. Personalen har ofta med sig viktiga kunskaper och erfarenheter men saknar utbildning om funktionshinder. Om vi inte ser till att personalen erbjuds kontinuerlig kunskaphöjning och fortbildning riskerar vi att inte förverkliga den lag inom funktionshindersområdet som syftar till att främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet.

Därför anser vi att det är oerhört viktigt att regeringen tar den här frågan i beaktande i det kommande arbetet.

Herr ålderspresident! Daglig verksamhet är den vanligaste insatsen i LSS. Syftet med daglig verksamhet är att erbjuda en meningsfull sysselsättning i vardagen, bidra till den personliga utvecklingen och främja delaktighet i samhället. Men verksamheten har inte följt med i den utveckling som skett i vårt samhälle. Till skillnad från tidigare generationer med funktionsnedsättningar har den unga generationen vuxit upp i ett samhälle präglad av delaktighet och integration.

Den så kallade integrationsgenerationen är ingen homogen grupp. Här finns både unga som har gått i särskola och unga som har tillbringat skoltiden i den ordinarie skolan och först senare kommit i kontakt med kommunens insatser till personer med funktionsnedsättning. Framför allt i den senare gruppen finns en del personer som inte är intresserade av de insatser som i dag erbjuds. Många av de verksamheter som vi har är utvecklade för den äldre generationen och passar inte en yngre generation som har helt andra förväntningar. Socialstyrelsen skriver dessutom i sin lägesrapport från 2013 att det är mycket ovanligt att människor går från daglig verksamhet till arbete.

Vi anser att det måste vara möjligt att pröva olika former av daglig verksamhet och välja det man själv är intresserad av. Det måste också utvecklas former för människor att gå vidare till arbete. I dag hänvisas många människor till daglig verksamhet eller sysselsättning och blir fast där. Fler måste få arbete med till exempel lönebidrag och möjlighet till stöd och handledning. Med ett aktivt arbete gentemot möjliga arbetsgivare och med ett individuellt utformat kontinuerligt stöd från kommunerna skulle många fler kunna gå vidare till arbete med lön.

Vi anser därför att formerna för den dagliga verksamheten behöver moderniseras och utvecklas. Socialstyrelsen hade 2013 i uppdrag att samla in uppgifter om vilka insatser som leder till arbete från daglig verksamhet. Vi bör nu ta nästa steg och ge Socialstyrelsen ett tydligt uppdrag att – i nära samarbete med de berörda och deras intresseorganisationer samt Sveriges kommuner och landsting – analysera och komma med förslag på utveckling av daglig verksamhet och sysselsättning så att den anpassas efter människors behov.

Vi står självklart bakom alla våra motioner, men för att spara lite tid väljer jag att yrka bifall bara till reservation 1 och reservation 9.

Anf. 4 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr ålderspresident! 16 128 personer i Sverige har rätt till personlig assistans. Ända sedan 1994 har de haft rätten att välja mellan kommunal assistans, att anställa själva, kooperativ eller ett privat företag. I dag är det mer än 50 procent som väljer ett privat företag.

Merparten av de företagen är välskötta, det vill säga de redovisar svarta siffror eller, för att använda Vänsterpartiets retorik, går med vinst. Upprepade gånger debatterade vi detta här i kammaren och på diverse handikappdebatter under det gångna året. På den upprepade frågan lovade Vänsterpartiets företrädare dyrt och heligt att den här gruppen på närmare 9 000 personer inte hade något att oroa sig för över huvud taget. De skulle fortsatt ha rätten att välja fritt, oavsett om de valde ett företag som gick med vinst, kommunal verksamhet, egenregiverksamhet eller vilket val man gjorde – beslutet skulle helt och hållet ligga hos den assistansberättigade.

Det dröjde inte så många månader efter valet förrän Vänsterpartiet närmast med stolthet gick ifrån det löftet. I den vinstutredning som nu är tillsatt har man sagt att även assistansföretagen ska utredas.

Det är ett dråpslag mot de 9 000 personer som inte längre ska ha den här rätten, utan nu ska de få välja mellan kommunal verksamhet eller kooperativ och möjligtvis få anställa själva.

Min fråga, herr ålderspresident, är: När Vänsterpartiet nu möter alla dessa 9 000 assistansberättigade – där man har lovat att de även fortsättningsvis ska ha full möjlighet att välja assistansutförare – hur förklarar man då att man har frångått det löfte som man gav till de här människorna vid så många tillfällen, vilket finns dokumenterat i riksdagens protokoll?

Anf. 5 MAJ KARLSSON (V) replik:

Herr ålderspresident! Det stämmer som du säger, att vi absolut vill få bort vinsterna från välfärden. Ni har i åtta år fört en politik där ni har stått för att riskkapitalister helt ohämmat har kunnat stjåla skattemedel och stoppa i sina egna fickor i stället för att tillgodose människors behov.

Det stämmer som du säger. Men det är inte samma sak som när vi ser över till exempel äldreomsorgen, för vi vet att detta är differentierad marknad som ser annorlunda ut. Vad vi har sagt nu är att vi kommer att utreda frågan. Vi kommer att göra det på ett sådant sätt att människans rätt att själv välja står i fokus. Det vi vill få bort är riskkapitalisterna.

Jag tycker att det är skrämmande att detta är den fråga som du tycker är absolut viktigast att ta upp i den här debatten – och inte bara i den här debatten. Ni värnar riskkapitalisterna i varenda kammardebatt som jag har hört sedan jag började i riksdagen.

Anf. 6 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr ålderspresident! Då måste jag återupprepa frågan. Jag är inte ett dugg förvånad över att Vänsterpartiet vill ha bort de privata företag som genererar vinst från välfärden – det har ni varit jättetydliga med. Men den stora diskussionen förra året var utifrån de assistansberättigade. Där har mer än hälften valt ett privat företag. En del av de företagen är mindre företag, men ett antal företag är stora – de må vara ägda av riskkapital eller i annan form.

Vår fråga då var ständigt: Vad innebär detta för de assistansberättigade, som faktiskt har valt ett assistansbolag som kanske till och med ägs av ett riskkapitalbolag? Ska de då tvingas byta? Då var det ett mycket klart besked från Vänsterpartiets sida. Det var: Ni behöver inte oroa er. Vi ska ge oss på privata företag inom sjukvården, äldreomsorgen och skolan – alla andra områdena – men just beträffande de assistansberättigade tycker även vi från Vänsterpartiet att det är viktigt att de ska ha fri möjlighet att välja, så vad de än väljer ska de ha den rättigheten. Det som är så förvånande är att det efter valet kommer ett helt annat besked.

För mig handlar det inte om att värna privata företag eller riskkapital. För mig handlar det om att värna de assistansberättigades möjlighet att själva fatta beslut.

Min fråga kvarstår: Vad säger ni till alla dessa närmare 9 000 assistansberättigade, som i dag har valt ett assistansföretag som kanske till och med ägs av ett riskkapitalbolag? Är beskedet från Vänsterpartiet det jag uppfattar att det är, att de här personerna kan glömma att fortsättningsvis få välja ett assistansbolag som ägs av ett riskkapitalbolag? Det spelar ingen roll hur nöjda ni är med bolaget. Det spelar ingen roll hur nöjd personalen är som får jobba. Det spelar ingen roll vilken kvalitet det är. Bara det faktum att det är ett riskkapitalbolag som äger gör att ni inte längre ska ha rätt att välja det här företaget.

Är det ert besked?

Anf. 7 MAJ KARLSSON (V) replik:

Herr ålderspresident! Jag tror inte att Anders W Jonsson har lyssnat när vi haft frågan uppe tidigare. Det vi sagt är att vi ser att det är annorlunda när det kommer till assistans, att vi där måste ha en helt annan försiktighet. Det är därför vi har en utredning som ser över frågan. Vi har inte fattat något beslut. Vi ska se över frågan, och fokus på det är de assistansberättigades möjlighet att välja utifrån sina behov.

Samtidigt tycker vi inte att det ska finnas jättar som får göra vinster så att gamla, sjuka, barn eller assistansberättigade inte får de resurser som de har rätt till.

Anf. 8 BENGT ELIASSON (FP):

Herr ålderspresident! Inledningsvis vill jag markera att vi givetvis står bakom samtliga folkpartimotioner i betänkandet, men vi yrkar bifall endast till reservation 4 under punkt 6.

Funktionshinderspolitik, herr ålderspresident, är i grund och botten en fråga om rättigheter. Det gäller rätten till boende, som vi tar upp i reservation 6, och rätten till hjälpmedel och en meningsfull fritid, som vi tar upp i reservation 10 från utskottet. Det är reservationer som vi som sagt stöder men väljer att för tids vinnande inte yrka bifall till.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning är i sin tur en liten del av den stora frågan om mänskliga rättigheter, men tyvärr ses det inte alltid på det sättet i verkligheten. Sverige har länge varit ledande i världen med att införa och genomföra lagstiftning som gör det möjligt för människor med mer eller mindre funktionsnedsättningar att leva sina liv på lika villkor. Men frågan är värd att ställa: Är denna frontposition på väg att gå förlorad?

För oss liberaler är det en självklarhet att samhället ska ge förutsättningar för alla människor att kunna tillvarata sin fulla kapacitet. Självförverkligandet ska inte vara ett privilegium för ett fåtal, inte ens för ett flertal. Vi vet att en funktionsnedsättning kan påverka livets alla skeenden, och förutsättningarna för delaktighet kan mycket snabbt förändras. Men människor med olika funktionsnedsättningar ska inte ytterligare handikappas på grund av att vårt gemensamma samhälle diskriminerar dem.

Personlig assistans, som flera tidigare talare tagit upp, har på sätt och vis blivit en symbol för mänskliga rättigheter och möjligheten att kunna leva sitt liv fullt ut efter egna förutsättningar. Alltsedan 1993, sedan herr ålderspresidentens företrädare Bengt Westerbergs tid, har LSS skapat stora möjligheter för personer med funktionsnedsättning att leva ett bra liv, att klara av vardagssysslor, att delta i samhällsaktiviteter och att arbeta.

Personlig assistans och LSS handlar om att värna alla människors lika värde, att alla får möjlighet att leva på någorlunda lika villkor. Om detta, herr ålderspresident, torde vi vara relativt överens i denna kammare och i hela samhället. Varför står vi ändå här och debatterar frågan?

Problemen ligger, tycker många och kanske särskilt politiker på olika nivåer, i kostnadsutvecklingen. Kostnadsutvecklingen har blivit större än man trodde, möjligen på grund av att det fortsatt finns ett stort mörkertal. Detta har lett till, som föregående talare så klurigt framförde, att Försäkringskassan genomför allt hårdare bedömning, vilket i sin tur riskerar att minska möjligheten för funktionshindrade att leva sitt liv som alla andra. Tidigare beviljade timmar dras bort utan att den assistansberättigade kan överklaga eller försvara sin rätt till hjälp. Det är många gånger förödande för den enskilda individen.

Det har också lett till, herr ålderspresident, att assistansbranschen numera är utsatt för hård granskning, detta efter ett antal fall med fusk och oegentligheter. Det är bra. Fusk och kriminalitet ska alltid beivras och bekämpas. Fusket har bestått av felaktiga diagnoser från läkare och av att Försäkringskassan inte granskat läkarintygen tillräckligt noggrant. Det har funnits falska assistenter, sådana som bara funnits på papper och som egentligen aldrig utfört assistans. Kriminella ligor har sett branschen som intressant att bearbeta, som de säger.

Allt detta ska vi naturligtvis inte blunda för utan kraftfullt beivra, men granskningen förs, medvetet eller omedvetet, långsamt över till en granskning av den enskilda individen med behov. Granskningen har gått från beivrande av brott till att granska de grundläggande behoven på ett integritetskränkande sätt. Det sker genom att räkna hur lång tid det tar att till exempel gå på toaletten, hur ofta man behöver göra det, hur länge man duschar och när man gör det, om man själv kan föra maten till munnen eller inte.

Ja, herr ålderspresident, listan med frågeställningar som går igenom kan göras lång. Jag tror ingen i kammaren kan tänka sig att svara på sådant

i ett frågeformulär eller vid en intervju, speciellt inte om det är en särskilt utsänd statlig kontrollant som ställer frågorna. Ni hör själva hur det klingar.

Minuter och sekunder är nog ett elände för oss alla, men – ursäkta språkbruket, herr ålderspresident – det är ett helvete för personer som lever med hjälp av andra.

I grunden handlar personlig assistans om att leva upp till tanken om alla människors lika värde. Grundtanken är att alla har rätt till ett självständigt liv, att leva som andra, grundat på självbestämmande, valfrihet och integritet.

För att garantera personer med funktionsnedsättning deras mänskliga rättigheter måste rätten till arbete, familj och jämlikhet förtydligas i LSS. Med utgångspunkt från Försäkringskassans fortsatt alltmer restriktiva bedömningar vad beträffar grundläggande behov enligt § 9 a LSS finns det anledning att tydligare definiera vad vi menar med grundläggande behov, detta för att bibehålla lagens intentioner.

Därmed, herr ålderspresident, yrkar jag bifall till reservation 4. I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet SoU8.

Den sista minuten vill jag, herr ålderspresident, använda till att som gammal region- och landstingspolitiker rikta ett stort tack till dig, och som förtroendevald vill jag rikta ett stort tack från tusentals patienter som under din tid som minister fått åtnjuta en allt bättre hälso- och sjukvård. Stort tack för det, och all lycka och välgång i framtiden!
(Applåder)

Anf. 9 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr ålderspresident! Ungefär var femte person i vårt land lever med någon funktionsnedsättning. Det kan handla om nedsatt fysisk, psykisk eller intellektuell förmåga som skapar hinder i vardagen. Vårt ansvar som politiker är att så långt som möjligt undanröja de hinder som funktionsnedsättning kan innebära.

Vi har tidigare hört beskrivas hur den regering som Kristdemokraterna 1991–1994 ingick i fick igenom en revolution för dem som själva inte kunde leva sitt liv fullt ut. Senare regeringar har fortsatt på den vägen för att göra det möjligt för människor att få vardagen att mer bli ett liv som kan levas fullt ut.

Vi har under senare år också mött dem som upplever att den lagstiftning vi har inte fungerar fullt ut, som upplever att deras behov bedöms på ett sätt som gör att de inte får möjlighet att aktivt delta i samhällslivet.

Inspektionen för socialförsäkringen har gjort en noggrannare studie av hur utfallet blir i samband med de ansökningar som görs. Man kan konstatera att antalet beviljade timmar ökar, och det kan tyckas vara något väldigt positivt. Men när det gäller människors enskilda behov är det aldrig utfallet i genomsnitt eller på totalen som är det avgörande, utan hur varje enskild person får just sina behov korrekt bedömda. Här kan vi bara konstatera att det finns mer att önska. Det finns mer att utveckla i den politik som bedrivs. Kristdemokraterna kommer självklart att vara ett av de partier som starkast fortsätter att stå upp för att det här också görs.

Herr ålderspresident! Utöver de motioner som berörs i det här betänkandet finns det också en del oro. En del av detta har lyfts fram av mina

allianskamrater. Inte minst finns det en oro hos dem som har valt en utförare inom LSS och som är glada att kunna få välja själva. Det handlar om valet av vem som ska komma hem till mig, vem som ska vara mina öron, mina ögon, mina armar och mina ben, vem som ska hjälpa mig i de allra mest intima situationerna i mitt liv. Det handlar om att man själv har möjlighet till ett väldigt stort och långtgående inflytande över det. Den valfriheten är nu riskerad. Trots löften före valet kan vi nu se hur regeringen går vidare.

Herr ålderspresident! Det finns någonting i betänkandet som väcker ytterligare oro. Det är att regeringen börjar ifrågasätta valfriheten även när man ser över hjälpmedlen. Valfriheten har gjort att en pojke som skulle få sin första hörapparat faktiskt kunde välja den där knallblå. Hade föräldrarna fått välja kanske de hade valt en lite mer anonym färg, för de trodde att han inte ville att den skulle synas. Men han ville välja just den knallblå. Han ville vara stolt över sin hörapparat. Det är bara den som har behovet av hjälpmedlet som kan se vad hjälpmedlet ska fylla för funktion. Därför är det så viktigt att vi i varje del ser till att förutsättningarna finns för att hjälpmedlet ska svara mot de behov som den enskilde har. Jag hoppas att oron i den här delen är obefogad, men den utveckling vi har sett från Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet på senare tid vad gäller hur man prioriterar valfriheten väcker mycket oro.

Herr ålderspresident! Från Kristdemokraternas sida är vi glada över att det i dag är fler och fler barn som får hjälp med glasögonbidrag. Kristdemokrater i landsting runt om i landet har värnat detta och slagits för att det ska införas. Stockholm läns landsting var ett av de sista. Där fick Kristdemokraterna kämpa lite extra länge, men till slut lyckades vi också där. Det är viktigt att det här utvecklas, så att fler åldersgrupper kommer in. Men vi får inte glömma bort att alla hjälpmedel i första hand är ett ansvar för landstinget.

Herr ålderspresident! Vi har inga yrkanden, men vi kommer att fortsätta att följa ärendet. Huruvida vi i något annat sammanhang kommer att diskutera om kavajer ska hissas i taket eller så ligger utanför detta betänkande.

(Applåder)

Anf. 10 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Herr ålderspresident! Först och främst vill jag naturligtvis yrka bifall till förslaget i socialutskottets betänkande samt avslag på samtliga motioner och reservationer.

Enligt Folkhälsoinstitutets rapporter är det ca 1 ½ miljon människor i vårt land i åldersgruppen 16–84 år som har någon form av funktionshinder. Alltså är det en jättestor och viktig fråga vi debatterar i dag. Den berör många människor.

Det var glädjande att höra vår statsminister Stefan Löfven i sin regeringsförklaring visa på att vi har en otroligt hög ambition inom funktionshinderspolitiken. Han sa: ”Personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att verka i vardagen på lika villkor vad gäller delaktighet och tillgänglighet. Ett nationellt regelverk och ett samlat huvudmannaskap för hjälpmedel tas fram. Den nya lagen om otillgänglighet som diskrimineringsgrund ses över och breddas. Hinder för människors delaktighet i samhället ska rivas. Det är en fråga om jämlikhet och rättvisa.”

Herr ålderspresident! Jag vill i mitt anförande lyfta fram fyra utmaningar som vi ser inom funktionshinderspolitiken.

Den första utmaningen är den sviktande folkhälsan hos personer med funktionshinder. Vi vet att folkhälsan generellt utvecklas positivt i vårt land. Medellivslängden ökar, bland annat beroende på att dödligheten i hjärt-kärlsjukdomar har minskat. Men trots en i huvudsak positiv utveckling kvarstår och ökar vissa hälsoskillnader i vårt land.

Tyvärr är ohälsan bland människor med funktionshinder betydligt högre. Det är mer än tio gånger vanligare att ha dålig hälsa bland personer med funktionsnedsättning än i den övriga befolkningen. Funktionsnedsatta har ofta kortare utbildning och sämre ekonomisk situation jämfört med den övriga befolkningen. Det är färre som har arbete och har en annan meningsfull sysselsättning. I många fall har naturligtvis ohälsan ett direkt samband med skadan eller sjukdomen, men det finns också så kallade kända bestämningsfaktorer som ökar på ohälsan, såsom ekonomisk otrygghet, diskriminering och brist på tillgänglighet.

WHO:s oberoende kommission Marmotkommissionen konstaterar att ojämlikhet i hälsa går att undvika genom att förbättra förutsättningarna för människors liv och angripa ojämn fördelning av makt, pengar och resurser. Vi måste alltså förbättra de ekonomiska villkoren för den här gruppen av människor. Vi måste framför allt öka toleransen. Vi måste ge alla ett respektfullt bemötande och öka det sociala deltagandet. Det kommer att krävas ett kraftfullt och målmedvetet arbete av oss alla för att lyckas vända utvecklingen med växande klyftor i samhället.

Därför känns det rätt och riktigt att vår nya samarbetsregering har tillsatt en kommission för att påverka de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Vi vet också att rättvis fördelningspolitik ökar människors möjligheter till en bättre hälsa. Därför känns det bra att vara socialdemokrat och se en statsbudget presenteras som ger en rättvisare fördelning av resurser och därmed ger bättre förutsättningar för människor med funktionsnedsättningar.

Den andra utmaning som jag vill ta upp är rätten till arbete, som många av er berört tidigare, och framför allt ett meningsfullt arbete. Föreningen JAG, som är en ideell riksförening för personer med flera omfattande funktionsnedsättningar, driver frågan om meningsfullt arbete. Jag tycker att deras definition av meningsfullhet är talande: "Om inte vårt arbete betyder något för någon, då kan det knappast kännas meningsfullt."

Alla människor, med betoning på alla, kan och vill bidra till vårt samhälle. Då borde det inte vara någon raketforskning att söka lösningar för personer med funktionsnedsättningar på deras villkor ute på arbetsplatser med riktiga jobb. Det kan vara till exempel kulturprojekt, service i en kommun, organisation eller förening eller arbete på en vanlig arbetsplats med stöd. Vi som politiker måste vidga vår möjlighetshorisont.

Den tredje fråga som jag ser som en utmaning, herr ålderspresident, är tolkningen av § 9 a i LSS. Många tidigare debattörer har också tagit upp detta. Under de senaste sju åtta åren har allt fler personer med funktionsnedsättning som tidigare haft rätt till assistansersättning förlorat denna. Indragningarna av assistansersättning sker i de allra flesta fall trots en oförändrad situation. Man bedöms inte längre ha de 20 timmarna per vecka som ett grundläggande behov utan hänvisas till kommunerna.

I rapporten från ISF kan också utläsas att det är personer som tillhör personkrets 3 som förlorar rätten till assistansersättning. Men samtidigt pekar rapporten på att antalet timmar ökar. Förändringarna beror en rättslig tolkning av § 9 a. Redan i juni 2009 gav Regeringsrätten Försäkringskassan rätt i sin nya tolkning att grundläggande behov ska vara integritets-känsliga för att ge rätt till personlig assistans.

I en kvalitativrapport från Stil, Stiftarna av Independent Living i Sverige, har man genom djupintervjuer undersökt vilka konsekvenser indragningarna haft för de berörda personerna i deras dagliga liv. Man har genomgående intervjuat människor som har förlorat assistans eller fått antalet timmar minskade dramatiskt.

Jag vill ta två citat ur djupintervjuerna. Ett citat är: "Innan levde jag, nu existerar jag." Ett annat citat är: "Jag upplever att jag från en dag till en annan var en jämlik medborgare och sedan slutade vara det." Människor upplever att deras frihet, självbestämmande, känsla av egenmakt och kontroll över livssituationen har försvunnit.

Det fjärde och sista området jag vill lyfta upp som jag ser som en utmaning gäller det så kallade schablonbeloppet. Att ersättningen är lika för alla innebär att den inte räcker till för assistansanvändare som har de största behoven av assistans. Exempelvis har den som har behov av personlig assistans dygnet runt och som inte själv kan arbetsleda sina assistenter högre kostnader för bland annat obekvämt arbetstid och för utbildning av assistenterna. Den som inte kan arbetsleda assistenterna själv behöver dessutom låta nya assistenter gå bredvid en erfaren assistent under längre tid i början av varje anställning vilket blir en stor kostnad i assistansen.

Konklusionen borde vara att de som har stora omfattande behov behöver ha högre belopp, och för dem som har mindre behov borde sannolikt assistansen som den är utformad i dag räcka till. Det är därför nödvändigt och rätt att samarbetsregeringen avser att göra en översyn av hela LSS-lagstiftningen. Socialstyrelsen kommer också att granska kommunernas insatser och presentera det senare i höst.

Avslutningsvis, herr ålderspresident: Jag har försökt att lyfta fram några av de områden som vi måste förbättra och förändra. Det är lätt att se funktionshinderspolitiken som ett snävt område med LSS-lagstiftningen i fokus, men det handlar om så mycket mer: rätten att ha ett arbete, rätten att ha en god hälsa, rätten att kunna leva ett jämlikt liv och kunna delta i samhällslivet fullt ut. Att uppnå en social delaktighet och ekonomisk grundtrygghet ger en känsla av sammanhang. Det är ett sammanhang som är nödvändigt för allas välbefinnande.

Ett land som dras isär, socioekonomiska klyftor som ökar och ökad nationalism med intolerans är förödande för människors hälsa och framtidstro. Därför kan vi se fram emot en rättvisare fördelningsspolitik som regeringen för. Vi vill investera i människor, något som ger grundtrygghet och framtidstro.

(Applåder)

Anf. 11 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr ålderspresident! Vi har under de gångna åren här i kammaren ofta debatterat § 9 a och tolkningen av densamma. Förändringen i vilka som beviljas assistans eller inte beror inte bara på Regeringsrättens dom

gällande § 9 a och tolkningen av den utan också på ett antal andra förändringar.

Vi har från Socialdemokraternas företrädare genom åren fått höra att det man nu måste göra är att snabbt på in och ändra ordalydelsen i § 9 a så att man får möjlighet till en ny rättslig tolkning så att tolkningen ska bli densamma som intentionerna bakom LSS-reformen och assistansreformen.

Nu har vi ett underlag från ISF. Min första fråga till Socialdemokraterna blir: När kommer lagförslaget som innebär att § 9 a förändras på ett sådant sätt att den kan tolkas enligt de intentioner som fanns när reformen kom?

Min andra fråga är samma som jag tidigare har ställt till Vänsterpartiet. Det är i dag närmare 9 000 av de assistansberättigade som har valt en privat utförare. Det är en av de stora förändringar som hela assistansreformen nu står inför.

Om Socialdemokraterna får som de vill ska de inte ha rätt att välja till exempel OP Assistans, ett privat företag som är stort hemma i Gävletrakten, eller AA-Assistans som finns uppe i Hälsingland. Det är välskötta privata företag som ger vinst och erbjuder en helt fantastisk assistanstjänst till dem som har valt det.

Om nu Socialdemokraterna och regeringen får sin vilja igenom ska det vara slut med det. Man ska inte längre kunna välja assistans från ett privat företag som genererar vinst till sina ägare. Min fråga även där precis som till Vänsterpartiet är: Vad säger ni till alla de assistansberättigade 9 000 som när ni får er vilja igenom inte längre ska få välja ett privat företag?

Anf. 12 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag har noterat att Anders W Jonsson har bråttom. Jag funderar på vad ni själva gjorde under åtta års tid vid makten. När det gäller § 9 a i LSS kom det sista rättsliga utslaget 2009. Sedan 2009 har de problemen kvarstått. Vi har nu verkat i sex månader i regeringsställning. Låt oss få lite tid på oss. Det kommer att tillsättas en utredning med bland annat ambitionen att se över § 9 a.

När det gäller vinster i välfärden är det märkligt att Anders W Jonsson är mer intresserad av företagsformen än dess innehåll. Trots massiva larmrapporter om stora brister, placering av pengar i skatteparadis och bristande omsorg bekymrar du dig för hur vinsterna ska se ut.

Vår ambition med utredningen är helt enkelt att få ordning och reda. Socialdemokraterna har varit och kommer alltid att vara för privata utförare. Men till skillnad av dig som drivs av en ideologi där du inte ser brister ser vi också brister med dagens system.

Det innebär följande: Vi vill se företag som sköter sig, har ordning och reda och där vi har insyn och kontroll. Det är skillnaden. De som är assistansberättigade behöver inte alls vara bekymrade. När man talar med den gruppen av människor är det inte i vilken form de får assistans det handlar om utan de är mer oroade över om de får hjälp över huvud taget.

Anf. 13 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr ålderspresident! Det var inte mycket till svar på de frågor jag ställde. Den första handlade om att Socialdemokraterna tidigare har sagt att det är en enkel process att gå in och ändra i § 9 a.

Prot. 2014/15:91

23 april

Funktionshinders-
frågor

Min fråga är där, som säkert många ställer sig: Om det nu är så enkelt att göra, när kommer då lagförslaget? När kan vi se att vi här i kammaren kan besluta om en ny lydelse av § 9 a som man tidigare har efterfrågat och påstått varit så enkelt?

Min andra fråga rör skillnaden i synsätt. För oss i Centerpartiet är det helt avgörande att det är de som har rätt till assistans som ska ha rätt att välja vem de vill ha det från. Vill de ha det från kommunen, anställa egna assistenter eller gå till ett av de många kooperativ som finns? Eller vill de välja ett privat företag?

Mer än hälften av dem som har rätt till assistans har i dag valt ett privat företag. De har valt företag som många gånger är välskötta, det vill säga går med vinst. Ett antal av dessa är ägda av riskkapitalbolag. Ni har tillsatt en utredning som ska sätta stopp för möjligheten för vinstdrivande företag att agera på den här marknaden.

Konsekvensen av det är att ni pekar finger åt de 9 000 assistansberättigade och säger: Hädanefter får ni gärna välja fritt, om ni vill ha kommunen eller ett kooperativ. Men Gud nåde den som försöker välja ett privat företag som går med vinst. Där kommer vi som socialdemokrater att se till att sätta stopp för det.

För oss är det viktigare att se till att få bort de vinstdrivande företagen från assistansmarknaden än att du som assistansberättigad ska ha rätten att själv fatta det beslutet om det är assistans från ett företag som ägs av ett riskkapitalbolag eller ett av de små företagen hemmavid som också ger vinst.

Min fråga är: Vad säger ni till de 9 000 assistansberättigade? Varför ska de inte ha rätt att fritt göra valet?

Anf. 14 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag tror att de assistansberättigade är mer bekymrade för att inte få hjälp än för vilken driftsform det är. Men samtidigt tycks du veta mer än jag, eftersom jag inte har sett någon utredning än. Jag har framför allt inte sett något resultat av utredningen. Det är därför vi vill titta på den här frågan.

Du tycks tro att ambitionen är att slå undan fötterna på privata vårdföretagare. Det är inte alls ambitionen. Välskötta och bra entreprenörer ska få fortsätta att driva sin verksamhet. Vi vill komma åt dem som missköter sig. Det borde du också vara intresserad av, Anders W Jonsson, precis som jag är. Vi ser ju att det tyvärr finns en del skräckexempel i branschen.

Det handlar helt enkelt om ordning och reda även i den här branschen. Det är ändå våra gemensamma skattepengar som används, och det är väl bra att vi som förtroendevalda, som ska bevaka allmänhetens intressen, har ordning och reda på hur det utförs.

När det gäller § 9 a i LSS är det som jag sa: Vi vill se över hela LSS. Sedan kan det vara möjligt att det blir något snabbspår, för det finns en del frågor som är enkla. Men samtidigt är det lite lustigt att kasta sten i glas-huset. Ni har ju haft tid på er sedan 2009. Ni har känt till den här problematiken, som jag sa i mitt anförande, i sju åtta år. Varför har ni inte gjort någonting själva?

Men det är roligt att höra att ni har höga ambitioner och en stor tro på att regeringen är snabb. Vi kommer att leverera så småningom.

Anf. 15 BENGT ELIASSON (FP) replik:

Herr ålderspresident! Först ska jag rikta ett tack till Mikael Dahlqvist som, tycker jag, på ett förtjänstfullt sätt gjorde en odysse genom funktionshinderspolitiken och en stor del av den utveckling som faktiskt har skett sedan 2006 och framåt. Tack för det!

Jag skulle vilja ställa två frågor på hjälpmedelsområdet. Mikael Dahlqvist citerade regeringsförklaringens enda mening – möjligtvis är det två; jag plockar detta ur minnet – just om hjälpmedel. Där talas det om ett nationellt regelverk. Man vill samla hjälpmedelsförskrivningen i landet.

Jag har tidigare frågat ansvarig minister om detta. Jag fick inget klart svar om vad detta faktiskt innebär. Om vi återigen ska ha ett nationellt statligt system, som vi hade för väldigt många år sedan, både med upphandling och med förskrivning, kommer det att bli till förfång för väldigt många brukare. Det är jag helt övertygad om. Jag vill gärna ha ett förtydligande om vad den här enda meningen i regeringsförklaringen står för.

Min andra fråga handlar också om hjälpmedelsområdet. Det handlar om hur man inskränker möjligheten för brukare att välja själva. Socialstyrelsen har haft ett uppdrag att ta fram ett stöd till landsting och regioner som har infört eller vill införa fritt val av hjälpmedel. Man kan peka på vägar och hur man löser frågor om service, förskrivning och annat. Det är inte många brukare som använder sig av systemet med fritt val av hjälpmedel, men det är ohyggligt viktigt för dem som vill göra det. Det är en väg att gå i ett diversifierat system, där den personliga friheten blir väldigt stor.

Hur ser Mikael Dahlqvist på att regeringen nu faktiskt försvårar för brukare att ta hand om sin egen hjälpmedelsdel?

Anf. 16 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Tack, Bengt Eliasson, för de snälla orden! Jag är övertygad om att vi i grund och botten har samma målsättning och engagemang i de här frågorna. Det har jag märkt de gånger vi har tampats på konferenser.

När det gäller regeringens ambition i fråga om hjälpmedel är det precis som jag citerade ur regeringsförklaringen. Vi har sett, precis som du också ger en bild av, brister på hjälpmedelsområdet. Det är olikheter i landet. Vi har olikheter när det gäller regelverk och olikheter när det gäller kostnader för enskilda. Jag ska vara ärlig och säga att direktiven till den utredningen inte är fastställda än. Men diskussionen som finns inom Socialdepartementets område handlar naturligtvis om det som jag sa. Vi vill se över detta. Kan man få ett nationellt sammanhängande regelverk? Kan man få en mer rättvis fördelning och mer jämlika kostnader?

Låt oss återkomma till det och ha en väldigt öppen och bred diskussion, för vi vill väl för alla!

Du frågar mig också om möjligheten för enskilda att välja hjälpmedel. Jag får ärligt erkänna att jag inte är riktigt påläst på det området. Jag får sätta mig in mer i vad det innebär. Men grundtanken är väl ändå: Eftersom det i den dagliga livsföringen är viktigt att man får rätt och funktionella hjälpmedel borde det vara rimligt att man får de hjälpmedel man behöver. Det tycker jag. Men det är min personliga tolkning.

Anf. 17 BENGT ELIASSON (FP) replik:

Herr ålderspresident! Tack, Mikael Dahlvist, för ärligt svar! Låt oss återkomma till det här med nationella regelverk när det gäller hjälpmedelsförskrivning. Min utgångspunkt är att den lokala friheten i regionala parlament är väldigt viktig för att de utefter lokala förutsättningar ska kunna tillgodose, så att säga, sin del av befolkningen och de behövande med den vård, den omsorg, de hjälpmedel med mera som finns inom deras jurisdiktion, så att säga.

Den andra delen gör mig mer bekymrad. Jag vill bara påpeka det igen. Vad som sker nu är att man drar in möjligheten till det system som vuxit fram, som heter fritt val av hjälpmedel och som är grundläggande viktigt. Anders W Jonsson var inne på detta med assistansen och möjligheten att välja. Det är också väldigt viktigt att man kan välja de personliga hjälpmedlen.

Vi har ju levt i ett system där landstingsgrått har varit ett paradigm, den väg som har funnits att gå. Det som har funnits på landstingens hyllor är det enda som har fått lov att väljas.

Några få har valt systemet med ett friare val. Det har betytt att de i sin vardag kan ta del av de hjälpmedel som de tycker passar dem, med stöd av hjälpmedelsförskrivare. Jag vill bara trycka på hur viktigt det är att det här stödet får fortsätta att finnas, att det inte dras in och att Socialstyrelsen tillåts att fortsätta med sitt arbete med stöd till landsting och regioner som vill stödja sina brukare med detta.

Anf. 18 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Tack, Bengt Eliasson, än en gång! Jag vill understryka att jag delar din uppfattning. Jag värnar också om kommunalt självbestämmande. Det tycker jag är viktigt, för där har faktiskt medborgarna lokalt chansen att påverka. Är man inte nöjd med dem som sitter i kommun eller landsting kan man välja nya.

Men när vi nu är i rollen som nationella företrädare är det klart att vi också måste se över hela landet: Är det jämlikt och rättvist? Man får väga in de två aspekterna utan att angripa det lokala självbestämmandet för mycket.

När det gäller rätten till hjälpmedel kan jag inte, som jag sa, frågan tillräckligt bra. Men min principiella uppfattning är att man om det är möjligt ska få välja hjälpmedel och få dem utprovade och anpassade utifrån den funktionsnedsättning eller det behov man har.

Jag tar med mig frågeställningen.

Anf. 19 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr ålderspresident! Ingen människa väljer att få ett funktionshinder. Det är inte något man har möjlighet att påverka utan snarare ett faktum som man föds med eller som kommer plötsligt i livet, utan förvarning.

Det är svårt att tänka sig in i en situation där de sysslor som vi andra gör till vardags blir omöjliga till följd av rörelsesvårigheter, där samtal med nära och kära blir haltande till följd av kommunikationssvårigheter eller där man inte längre är rättsligt ansvarig för sig själv till följd av intellektuella funktionsnedsättningar. Det är dock vardagen för många människor.

Det är en vardag som gör att många saker försvåras, men det betyder inte att man blir inkapabel. Vi har en lång väg att gå innan de fördomar och den okunskap om funktionshinder som gör att människor klumpas ihop och döms ut på förhand försvinner.

I stället för att ta vara på den enorma kompetens som finns bland individerna i den här gruppen blir många utestängda från arbetsmarknaden och i olika utsträckning inlåsta i daglig verksamhet som på många håll i landet inte håller måttet. Trots att de har olika förutsättningar är jag övertygad om att alla har något att bidra med.

Regeringen har hävdat, vilket också står skrivet i betänkandet, att man avser att utreda vissa av förslagen från Funkautredningen. Det skulle vara positivt om regeringen går vidare med förslag som bland annat enklare regler för anställningsstöd, bättre tillgång till hjälpmedel och en översyn av lönebidragsnivåerna.

Här väntar vi fortfarande med spänning på svar om när, hur och med vilken finansiering detta ska ske.

För att fullt ut ta vara på varje människas potential behövs ett gediget stöd och hjälp i linje med de ursprungliga intentionerna i LSS-reformen. Med rätt insatser är målet att personer med funktionshinder ska kunna leva ett självständigt liv, precis som alla andra.

Här finns fortfarande utmaningar. Det handlar om beräkningsmodellen för schablonbeloppet, som vi vet fortfarande är stelbent. Vi behöver se över denna för att bättre möta de väldigt olika behov som uppkommer till följd av väldigt olika funktionshinder.

Därutöver behöver vi stärka rättssäkerheten för dem som är helt utlämnade till Försäkringskassans bedömning av det egna behovet. Vi vet att Försäkringskassan successivt ändrat till en snävare tolkning av hur behov ska bedömas på ett sätt som i vissa fall blir rent av integritetskränkande. Även om det totala antalet personer eller antal timmar inte har minskat, snarare tvärtom, finns det ändå goda skäl att se över bedömningarna särskilt för dem som har det allra största assistansbehovet.

Som jag uppfattar det planerar regeringen att tillsätta en utredning som bland annat ska behandla dessa frågor i höst. Det är någonting vi ser fram emot, men som vi nämnde tidigare väntar vi på besked om vad den ska innehålla. Vi efterlyser skarpa direktiv som går till botten med de utmaningar som finns och som tidigare utredningar faktiskt har missat.

Avslutningsvis är det omöjligt att diskutera assistansersättning utan att vidröra de två tunga besked som regeringen gett till alla de som uppstår assistans och alla de anordnare som är fristående i dag.

Trots vallöften om att personlig assistans inte skulle bli föremål för vinstreglering ingår detta nu i den utredning som ska ta fram förslag på hur regelbördan ska öka och vinster stoppas. När man lyssnar på anordnarna i branschen visar det sig att det skulle vara mycket svårt att locka nya anordnare eller att över huvud taget få verksamheten att gå runt med den här typen av reglering.

Det andra tydliga och tunga beskedet är att regeringen bestämt sig för att dubbla arbetsgivaravgifterna för unga. Detta slår hårt inte bara generellt mot ungas arbeten utan framför allt mot branschen för personlig assistans, där många unga arbetar i dag.

Men hur synd man än kan tycka om de unga som blir av med jobben är det de funktionsnedsatta och dem som har behov av assistans som drabbas hårdast, eftersom det kommer att bli mycket svårare att anställa kompetent personal och få dem att stanna långsiktigt om arbetsgivarna måste justera lönerna efter den skattesmäll som kommer med fördubblad arbetsgivaravgift.

I ett ökat självbestämmande över den egna vardagen måste valfriheten i fråga om vem som ska assistera med de mest intima behoven ingå. Den utredning som ska tillsättas i höst måste också beröra perspektivet om valfrihet; annars skulle man kunna säga att utredningen har ideologiska skygglappar och inte vågar vidga vyerna.

Alla människor måste få möjlighet till en meningsfull sysselsättning där man känner sig behövd. Man ska ha rätt att själv bestämma över sin egen vardag och ha möjlighet att bo på egen hand – oavsett vilka hinder man råkar vara född med.

Det var intentionen i LSS-reformen som vi vill värna. Men än mer är det rätt att varje individ blir sedd för den man är och vad man kan i stället för utdömd för vad man inte kan.

Jag ser som sagt fram emot fler tydliga besked och en vidare diskussion så att vi gemensamt kommer framåt i dessa frågor.

Jag vill som avslutning tacka herr ålderspresident för alla de insatser som han gjort på detta område och då framför allt för att han alltid har satt individen framför systemet och så föredömligt värnat valfriheten. Ett stort tack för detta!

(Applåder)

I detta anförande instämde Finn Bengtsson (M).

Anf. 20 STEFAN NILSSON (MP):

Herr ålderspresident! Personlig assistans infördes 1994 och har blivit en fantastisk frihetsreform. Assistansreformen har gett massor av människor möjligheten ”att leva som andra” som det står i LSS. För oss i Miljöpartiet är det en självklarhet att värna reformen, och vi är kritiska mot de hårda bedömningar som Försäkringskassan har gjort i flera fall de senaste åren.

Chefen för Inspektionen för socialförsäkringen, ISF, höll en föredragning för socialutskottet för ett par månader sedan. Han underströk då att det är många privata assistansanordnare som tar ut mycket stora övertvinster. En del i att värna assistansreformen är att se till att så mycket som möjligt av ersättningen går till assistans och en begränsad del till vinster. För Miljöpartiets del vill vi att bolag inom assistans och annan välfärd ska ange i sin bolagsordning vad syftet med verksamheten är, som i detta fall att bedriva assistans.

ISF konstaterade vid sin redovisning för utskottet att kostnadsläget för kommunerna, generellt sett, är betydligt högre än för de privata anordnarna. Det är delvis detta som förklarar de höga vinsterna, eftersom assistansersättningen per timme till stor del är anpassad efter kommunernas kostnadsläge.

Det finns skäl för kommunerna att ha ett högre kostnadsläge. Bland annat har de ofta mer fortbildning och fler personer som är fast anställda. De måste också ta emot alla brukare som privata företag av till exempel

kostnadsskäl eller kompetensskäl väljer att säga nej till att vara utförare för.

Vi vill från Miljöpartiets och regeringens sida hitta en modell som gynnar de ambitiösa utförare som satsar på kvalitet. Vi vill hitta ett system som är hållbart, där assistansersättningen bygger på faktiska kostnader. Detta är en fråga som utreds nu, och vi avvaktar med intresse vad den kommer att komma fram till mer konkret.

Vi vill se några andra förändringar av LSS. En sådan är naturligtvis, vilket har berörts här, ett förtydligande av § 9 a som rör personkrets 3. Det är viktigt för att bättre säkerställa vilka som tillhör personkretsen och därmed också rätten till olika insatser.

En annan förändring som Miljöpartiet efterlyser är att det ska tillämpas inhibition när en person blir av med sin assistans. Det händer då och då att personer har assistans, förlorar delar eller hela den vid en omprövning och överklagar beslutet. I sådana fall bör man få behålla assistansen innan ett definitivt beslut fattas i högre instans.

Avslutningsvis skulle jag vilja ta upp en fråga som handlar om rättssäkerhet för en grupp brukare med personlig assistans. Det handlar om dem som har sin gode man som personlig assistent.

Det är mycket viktigt att en god man helt självständigt kan fatta beslut för sin huvudmans bästa. Det kan en god man inte alltid om denne samtidigt är personlig assistent. I en del fall kan ett gruppboende vara bättre än personlig assistans för en person. En god man som är personlig assistent blir då direkt berörd av en flytt till ett gruppboende, eftersom assistansen och lönen som personlig assistent upphör. Genom att skilja på de här två rollerna kan rättssäkerheten för personer med personlig assistans säkras bättre än i dag.

Jag yrkar bifall till socialutskottets förslag i betänkandet och avslag på alla motioner.

Anf. 21 SOFIA FÖLSTER (M) replik:

Herr ålderspresident! Jag skulle vilja beröra den fråga som Stefan Nilsson lyfte upp i slutet av sitt anförande. Det må tyckas vara en spetsig fråga, men det är en oerhört viktig fråga för dem som har de allra svåraste funktionsnedsättningarna. Det gäller rätten att själv kunna välja god man som man kan kommunicera med och uttrycka sin vilja till.

Om man befinner sig i en situation där man inte kan svara för sig själv rättsligt är det oerhört viktigt att man kan förmedla till sin gode man vad ens vilja är och synpunkter på den egna situationen. Om det inte är möjligt är det en oerhörd inskränkning i den enskildes självbestämmande.

Här är Stefan Nilsson tydlig med att Miljöpartiet vill begränsa möjligheten att vara både personlig assistent och god man. Det råkar vara så att många av dem som är personliga assistenter också är nära anhöriga. Det råkar vara så att det kanske är den enda personen som dessa människor kan kommunicera med. De som har de allra svåraste funktionsnedsättningarna kan kanske bara kommunicera genom att rycka på ett finger eller via olika miner som bara de närmaste kan förstå.

Hur ska man kunna vara god man åt någon som man absolut inte kan kommunicera med eller förstå?

Vid en debatt på JAG:s årsmöte, en förening för dessa personer, var din partikollega Jan Lindholm mycket tydlig åt det andra hållet. Han sa att

Miljöpartiets ståndpunkt visst var att absolut värna möjligheten att vara både god man och personlig assistent.

Vad är Miljöpartiets officiella ståndpunkt i frågan?

Anf. 22 STEFAN NILSSON (MP) replik:

Herr ålderspresident! Miljöpartiet tycker att man behöver skilja på rollerna. Skälet är helt enkelt rättssäkerhet. Precis som Sofia Fölster sa finns det många som inte kan uttrycka en vilja, som till exempel har en allvarlig hjärnskada eller funktionsnedsättning.

Låt oss titta på ett fall. En förälder lever ensam med sin 25-åriga son eller dotter som har en allvarlig hjärnskada och som inte kan tala. För föräldern som är personlig assistent, och samtidigt god man, förmodligen på heltid, är det svårt att besluta om dottern eller sonen ska bo på ett gruppboende. Då förlorar den föräldern hela sin utkomst. Det är ett klockrent fall av jäv. Vi måste skydda dessa personer.

Jag tycker själv att det är ett enkelt val. Det är en jävssituation. Man kan vara förälder och god man, man kan vara förälder och personlig assistent, men man kan inte vara både god man och personlig assistent samtidigt. Då hamnar man i en konflikt. Egna intressen ställs mot personen man ska bry sig om.

Anf. 23 SOFIA FÖLSTER (M) replik:

Herr ålderspresident! Jag förstår den problembild som Stefan Nilsson lyfter upp. Samtidigt måste det vara en större problembild om det finns gode män som har 80–100 huvudmän, om det finns gode män som representerar personer som de i princip aldrig har pratat med eller som de när de försöker prata med dem över huvud taget inte kan förstå.

Jag vill fortfarande ha svar på hur man kan representera någon som man över huvud taget inte kan förstå och där man inte har någon aning eller uppfattning om vad personen själv vill. Det måste alltid vara personens egen vilja och egen rätt till självbestämmande som ska stå högst.

Sedan kan det finnas utmaningar vad gäller utbildning av gode män eller rättssäkerhet, men de kommer i andra hand. Det som alltid måste stå högst är individens rätt till självbestämmande.

Jag vill återigen ha svar på frågan hur man ska kunna representera 80 huvudmän samtidigt och hur man ska kunna representera personer som man över huvud taget inte kan kommunicera med. Om det inte finns något svar på frågan bör man inte heller driva frågan att förbjuda personliga assistenter, som ofta är de anhöriga, att vara gode män.

Anf. 24 STEFAN NILSSON (MP) replik:

Herr ålderspresident! Överförmyndarnämnden är ansvarig för att utse god man och ska kommunicera med de anhöriga om vem de tror ska passa bra som god man. Anhöriga har fortfarande ett stort inflytande. Ett val man kan göra är att vara god man och i stället anställa bra assistenter åt till exempel sin son eller dotter.

Vi ska inte ha jävsförhållanden. De skadar en hel del människor, och det är inte okej.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

Socialutskottets betänkande 2014/15:SoU11

Äldrefrågor
föredrogs.

Anf. 25 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr ålderspresident! Även detta betänkande hanterar motioner från allmänna motionstiden. 60 motionsyrkanden behandlas i betänkandet. De handlar om många stora och viktiga frågor om äldre personer – inte ålderspresidenter utan betydligt äldre personer – i vårt samhälle.

Det här är ett område där Kristdemokraterna har gjort mycket för att stärka äldres självbestämmande, för att ge dem deras fulla värde som människor hela livet. Tyvärr finns det i samhället till och från ett inslag av åldersrasism. Det här är ett område där vi har fått göra mycket för att säkerställa ett gott boende och gott omhändertagande, en trygghet i vardagen och ökad hälsa. Jag känner en mycket stark oro för att den nya regeringen kommer att misshandla det här området totalt.

Ett av de första initiativen som togs av den nya regeringen var att lägga ned Äldreutredningen. Man stängde ned verksamheten, och i regeringens budget som presenterades förra veckan ska man göra en satsning på området. 1 miljard ska sättas till. Men när vi tittar på vad regeringen egentligen gör är det fråga om en omfördelning av pengar. Satsningar som Alliansen gjorde under vår tid som ansvariga för området inom olika delar av verksamheten stängs ned. Man väljer att inte använda pengar som har funnits avsatta för att öka personaltäteten. Det är inte så att det är något fel med att öka personaltäteten. Tvärtom kan det behövas och vara vällovt på många ställen. Men det vi vet är att enbart tillräckligt mycket personal inte räcker på långa vägar. Vi vet också att de satsningar som regeringen väljer att strypa är sådant som verkligen kan göra skillnad för de äldre.

Vi hörde i den tidigare debatten hur viktigt det är att ha kontroll och att följa upp. Det är en av de saker som den nya regeringen väljer att dra bort pengar från. 220 miljoner för kommuners egenkontroll av verksamheter för äldre väljer man att helt plocka bort ur sin budget. 50 miljoner för bättre samverkan mellan vård och omsorg väljer man också att plocka bort. För den nationella demensplanen är det 50 miljoner som ska bort. För förlängt investeringsstöd till äldreboenden ska 50 miljoner bort. Det har varit pengar som har gjort att det har varit möjligt att skapa fler platser i äldreboenden. Det gäller också området stärkt kompetens inom äldreomsorgen. Det gäller inte bara att ha fler händer utan också att de som jobbar inom verksamheten har den rätta kompetensen. Det området plockas också bort. För området Nationellt måltidslyft plockar man bort 75 miljoner.

Kvar blev möjligen en liten tumme. Det är den nya regeringens satsningar inom äldreområdet.

Precis som vi har varit inne på när det gäller andra viktiga välfärdsverksamheter i kammaren i dag och när vi har debatterat tidigare ämnesområden har man inte ambitionen att låta äldre människor få ha inflytande över sin egen vardag och livssituation, utan besluten ska föras över från människor till politiker.

På område efter område ser man politiker utöva sin makt och fatta de avgörande besluten i stället för att göra det som vi kristdemokrater tillsammans med våra allianskamrater ser som viktigt: att fokusera på kvaliteten, fokusera på vad vi som medborgarnas företrädare kan göra för att stärka kvaliteten och stärka människors möjligheter att få en värdig tid i slutet av livet, ett värdigt boende och en trygghet som gör att de lever livet i alla sina dagar ända till den sista dagen.

Herr ålderspresident! Vi har flera reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 6.

(Applåder)

Anf. 26 FINN BENGTTSSON (M):

Herr ålderspresident! Låt mig inleda med att i princip instämna i varje ord som Emma Henriksson nyss sa och även säga att vi moderater är hemskt glada att samarbeta med Kristdemokraterna, Folkpartiet och Centerpartiet i sådana viktiga frågor som just äldre frågorna.

För att belysa det som sas av Emma Henriksson kan man försöka omformulera det på det här viset:

Hur går det till när man tar fram en vårandringsbudget? Det vet kanske inte någon av oss om vi inte har varit med – ålderspresidenten möjligtvis undantagen. Men jag gjorde den här reflektionen.

Det var nog en gång en årsrik person som gick till finansministern med en önskelista om tillskott till statsanslaget som heter stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken.

– God dag, god dag, finansministern! sa den årsrike och bockade.

– God dag, god dag! sa finansministern där hon satt på bordet med benen i kors och knåpade med vårandringsbudgeten. Hon tittade på önskelistan och nickade instämmande.

– Javisst, jag lägger in en hel miljard kronor extra för detta syfte för i år. 1 000 miljoner kronor mer kommer ni att få. Dessutom kommer jag nästa år och åren därefter att ge er 2 miljarder kronor extra varje år, alltså 2 000 miljoner kronor mer under 2016, 2017 och 2018.

– Jaha, kan vi då få en fortsatt utveckling av den viktiga demensplanen för en del av de där 1 000 miljoner kronorna extra i år? frågade den årsrike.

– Det går bra, sa finansministern.

– När blir den färdig?

– På lördag.

– Det var bra, finansministern. Tack så mycket, finansministern! Adjö, adjö, finansministern!

Och så gick den årsrike hem.

När det blev lördag gick den årsrike till finansministern igen.

– God dag, god dag, finansministern! Är den fortsatta utvecklingen av demensplanen nu finansierad?

– Ack nej!

– Är den inte det? Varför inte det, då?

– Ack jo, det bidde ingen fortsatt demensplan.

– Jaså, bidde det ingen fortsatt demensplan? Vad bidde det då?

– Det bidde en långsiktig satsning på kunskaps- och kvalitetsutveckling.

– Jaså, bidde det en långsiktig satsning på kunskaps- och kvalitetsutveckling? När blir den finansierad?

– På lördag.
– Det var bra, finansministern. Tack så mycket, finansministern! Adjö, adjö, finansministern!

Och så gick den årsrike.

När det blev lördag gick den årsrike till finansministern igen.

– God dag, god dag, finansministern! Är en långsiktig satsning på kunskaps- och kvalitetsutveckling nu finansierad?

– Ack nej!

– Är den inte finansierad? Varför då?

– Ack jo, det bidde ingen finansiering av en långsiktig satsning på kunskaps- och kvalitetsutveckling.

– Jaså, bidde det ingen finansiering av en långsiktig satsning på kunskaps- och kvalitetsutveckling? Vad bidde det då?

– Det bidde ett fortsatt prestationsbaserat stimulansbidrag för att stödja landstingen i arbetet med att höja kvaliteten i vården och omsorgen om äldre personer.

– Jaså, bidde det ett fortsatt prestationsbaserat stimulansbidrag för att stödja landstingen i arbetet med att höja kvaliteten i vården och omsorgen om äldre personer? När blir det finansierat?

– På lördag.

– Det var bra, finansministern. Tack så mycket, finansministern! Adjö, adjö, finansministern!

Och så gick den årsrike.

När det blev lördag gick den årsrike till finansministern igen.

– God dag, god dag, finansministern! Är ett prestationsbaserat stimulansbidrag för att stödja landstingen i arbetet med att höja kvaliteten i vården och omsorgen om äldre personer nu finansierat?

– Ack nej!

– Är det inte det? Varför då?

– Ack jo, det bidde ingen finansiering av ett prestationsbaserat stimulansbidrag för att stödja landstingen i arbetet med att höja kvaliteten i vården och omsorgen om äldre personer.

– Jaså, bidde det ingen finansiering av ett prestationsbaserat stimulansbidrag för att stödja landstingen i arbetet med att höja kvaliteten i vården och omsorgen om äldre personer? Vad bidde det då?

– Det bidde fortsatt finansiering av en väl fungerande samverkansmodell för hälsosamt åldrande som involverar landsting, kommuner och den ideella sektorn.

– Jaså, bidde det fortsatt finansiering av en väl fungerande samverkansmodell för hälsosamt åldrande som involverar landsting, kommuner och den ideella sektorn? När blir den färdig?

– På lördag.

– Det var bra, finansministern. Tack så mycket, finansministern! Adjö, adjö, finansministern!

Och så gick den årsrike.

När det blev lördag gick den årsrike till finansministern igen.

– God dag, god dag, finansministern! Är den fortsatta finansieringen av en väl fungerande samverkansmodell för hälsosamt åldrande som involverar landsting, kommuner och den ideella sektorn nu färdig?

– Ack nej!

– Är den inte färdig? Varför då?

– Ack jo, det bidde ingen fortsatt finansiering av en väl fungerande samverkansmodell för hälsosamt åldrande som involverar landsting, kommuner och den ideella sektorn.

– Bidde det ingen fortsatt finansiering av en väl fungerande samverkansmodell för hälsosamt åldrande som involverar landsting, kommuner och den ideella sektorn? Vad bidde det då?

– Det bidde en tummetott, men en nog så viktig sådan. Det bidde en satsning för att främja tillgången till äldreboenden genom att förlänga och förstärka investeringsstödet till trygghetsboende och särskilt boende.

– Jaså, bidde det en viktig tummetott för att främja tillgången till äldreboenden genom att förlänga och förstärka investeringsstödet till trygghetsboende och särskilt boende? När blir den finansieringen färdig?

– På lördag.

– Det var bra, finansministern. Tack så mycket, finansministern! Adjö, adjö, finansministern!

Och så gick den årsrike.

När det blev lördag gick den årsrike till finansministern igen.

– God dag, god dag, finansministern! Är finansieringen av en förlängning och förstärkning av investeringsstödet till trygghetsboende och särskilt boende nu färdig?

– Ack nej!

– Är den inte färdig? Varför då?

– Ack jo, det bidde ingen finansiering av en förlängning och förstärkning av investeringsstödet till trygghetsboende och särskilt boende för äldre.

– Bidde det ingen finansiering av en förlängning och förstärkning av investeringsstödet till trygghetsboende och särskilt boende för äldre? Vad bidde det då?

– Det bidde nästan ingenting. Det bidde bara 60 miljoner och inte 1 000 miljoner.

– Jaså, bidde det bara 60 miljoner av 1 000 utlovade miljoner? Det var bra, finansministern. Tack så mycket, finansministern! Adjö, adjö, finansministern!

Och så gick den årsrike hem och kom aldrig mer igen.

(Applåder)

Det här är naturligtvis en travesti på folksagan Mäster skräddare. Men det är tyvärr inte bara en satir utan också en krass verklighet för de många årsrika i Sverige att den svaga vänsterregeringen nu i sitt budgetförslag inte bara sviker väljarna i äldrefrågorna utan dessutom försöker koka soppa på en spik, det vill säga få 60 miljoner kronor att framstå som 1 000 miljoner trots att det blott är 6 procent av den summa som man basunerat ut som stöd till de årsrika.

Man gör alltså omfördelningar inom anslaget och kallar dem satsningar, precis som Emma Henriksson sa i föregående anförande. Även alliansregeringen gjorde detta i vissa fall. Det är rimligt att man på det sättet väljer att då och då ändra politikens inriktning inom en given budgetram. Men just detta förfasade sig finansminister Magdalena Andersson över under hela valrörelsen, där hon i högt tonläge och med låtsad indignation kritiserade Alliansen och sa att man under inga omständigheter får kalla detta för satsningar.

Herr ålderspresident! Detta är ju något hon själv nu gör. Hon låter äldreministern komma med ett budskap om miljardsatsningar på äldre som i detta sammanhang kan betecknas som ett svek mot de årsrika i den högre skolan av politiskt hyckleri.

Jag står självklart bakom alla moderata reservationer och alliansreservationer i detta viktiga betänkande, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till Moderaternas reservation 1 och Alliansens reservation 6.
(Applåder)

Anf. 27 CHRISTINA ÖSTBERG (SD):

Herr ålderspresident! Dagens debatt behandlar äldrefrågor. Vi ställer oss bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar vi bifall endast till våra reservationer 2 och 12.

Vi sverigedemokrater värnar om de äldre. De äldre personer som under hela sitt liv har gått upp för att arbeta, betalat sin skatt, tagit hand om sina barn och varit med och byggt upp vårt lands välfärd ska på ålderns höst ha rätt till ett värdigt liv med hög livskvalitet.

Vi anser att de äldre ska ha rätt till ett meningsfullt liv som är tryggt och innehållsrikt. Det är samhällets ansvar att ställa upp för de äldre och säkerställa att de kan åldras i trygghet och få det extra stöd som ibland kan behövas som en följd av åldern.

Ett viktigt övergripande ämne är kvalitet, trygghet, hälsa och boende. En av de frågor som vi driver, och som relaterar till trygghet, är frågan om registerkontroll av dem som arbetar med äldre och inom vården.

Under de senaste åren har det i medier framkommit uppgifter om att dementa personer och personer med psykiska och fysiska funktionshinder utsatts för sexuella övergrepp, misshandel och kränkande behandling av personal som jobbat i verksamheten.

I dagsläget kan man vara dömd för många olika typer av brott, både våldsbrott och sexualbrott, och ändå kunna jobba med äldre personer på ett äldreboende, med hemtjänst eller personlig assistans. Vi anser att det är uppseendeväckande att man kan jobba i denna typ av yrken och tidigare vara straffad. Även om man har sonat sitt brott finns en återfallsrisk.

Vi tycker att det är rimligt att man ska kunna känna sig trygg med att de som kommer till ens hem från hemtjänsten eller som arbetar på ett äldreboende inte tidigare har varit straffade. Det räcker med att gå till sig själv: Skulle du vilja att din mor har personal från hemtjänsten som är ensam hemma med henne och kanske duschar och klär av och på henne om de tidigare har begått sexualbrott? Jag tror inte att många skulle känna sig helt trygga om så vore fallet. Jag vet att jag inte skulle vara det.

Herr ålderspresident! Det är mycket positivt att man har krav på registerkontroll när det gäller personer som arbetar med barn. Vi anser att detta krav bör utvidgas till att även gälla personal som arbetar med äldre. Det är inte för att döma någon som har begått brott utan endast av omtanke om de äldre.

Vi yrkar därför bifall till vår reservation 2 och begär ett tillkännagivande om att utöka lagen om registerkontroll, så att den omfattar anställda, praktiserande och studerande i sjukvården, äldreomsorgen och psykiatrin och vid särskilda boenden för personer med funktionshinder.

Herr ålderspresident! Ett värdigt liv ska inte bara vara tryggt – det måste också fyllas med innehåll så att livet kan kännas meningsfullt. Det

finns många olika individuella behov hos våra äldre, precis som hos andra grupper i samhället. Vi välkomnar därför KD:s motion 1909, som bland annat behandlar frågan om mat för äldre och i vilken man betonar vikten av god kvalitet på maten för äldre. Vi anser att en hög kvalitet i vård och omsorg även ska gälla maten och att maten och måltidssituationen behöver utvecklas inom äldreomsorgen.

När Socialstyrelsen i januari i år presenterade sina nya föreskrifter gällande bland annat rutiner för hur man inom vården ska kunna upptäcka dold undernäring hos äldre konstaterade man att rätt mat och näring är avgörande för äldre.

Herr ålderspresident! En högst aktuell fråga är den om valfrihet inom vård och omsorg och lagen om valfrihet, som har debatterats mycket i medierna på sistone. Vi vill värna valfriheten, men samtidigt kan man inte nog betona vikten av att vi ska ha en hög kvalitet och jämlik vård över hela landet.

Vi är för valfrihet eftersom vi tycker det är viktigt att man kan välja, men minst lika viktigt, faktiskt viktigare, är att kunna välja bort. Vi står därför bakom Moderaternas motion 2662, yrkande 14, som yrkar på att regeringen ska återkomma under denna mandatperiod med förslag till lagändringar så att alla äldre ska få rätt att välja alternativ inom hemtjänsten.

En annan fråga som vi sverigedemokrater verkligen brinner för är vikten av hög kunskap och kompetens inom vård- och omsorgsyren. Detta är en fråga som vi drivit under lång tid.

Jag yrkar därför på vår reservation 12, om gemensamma nationella yrkeskrav inom vård av och omsorg om äldre, att riksdagen ska tillkännage för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gemensamma nationella yrkeskrav inom vård av och omsorg om äldre.

Många arbetsgivare har som ambition eller krav att man ska ha genomgått gymnasiets omvårdnadsprogram för att få anställning inom vård och omsorg av äldre. Men eftersom verksamheten hela tiden måste bemannas är det ofta möjligt att få arbete utan att ha utbildning inom vård och omsorg.

I takt med att vårduppgifterna blir fler och mer kvalificerade kommer de att kräva fördjupad kompetens för personalen. Vi ser därför ett behov av att för den äldres säkerhet och trygghet kvalitetssäkra arbetet. Äldre, närstående och arbetsgivare ska kunna känna sig trygga i förvisningen om att omsorgspersonalen har kompetens att arbeta med äldre med behov av vård och omsorg.

Anf. 28 ANDERS W JONSSON (C):

Herr ålderspresident! Då var det dags för kammaren att debattera riksdagsårets sista socialutskottsbetänkande med anledning av motioner från allmänna motionstiden. Nu handlar det om äldreomsorgen. Till skillnad från andra områden är detta ett område där regeringen har lagt fram inte mindre än fyra förslag. Men tyvärr är det förslag som kommer att försämra, inte förbättra, omsorgen om de äldre.

Äldreomsorgen har blivit bättre på senare år. Det kan vi se i ett antal olika mätningar. Men det finns mycket kvar att göra. En viktig del i detta är att ge de äldre mer makt över sin vardag. Lika självklart som det är för mig – man, mitt i livet och frisk – att själv kunna fatta avgörande beslut

om mitt liv, lika självklart måste det vara för den som är äldre och inte längre har alla funktioner i fullt behåll.

I Centerpartiet tycker vi att det är självklart att alla äldre, precis som människor med funktionsnedsättning, själva ska kunna bestämma vem de ska få hjälp av när det behövs. I 200 av landets 290 kommuner har man i dag flyttat makten från politiker och byråkrater till de äldre genom att man tillämpar lagen om valfrihetssystem i hemtjänsten.

Men även de som bor i återstoden av landets 290 kommuner måste få den rätten. Varför ska 85-åringen i Gävle ha rätt att bestämma vem som ska komma hem och ge omsorg, medan den som bor en mil bort i Sandviken inte har den rätten? Det är en helt orimlig skillnad. När frågan ställdes till arbetarekommunens ordförande i Sandviken sa han: De gamla här i Sandviken skulle bara bli förvirrade om de skulle vara tvungna att fatta sådana beslut! Det är en märklig skillnad mellan de äldre i Sandviken och de äldre i Gävle. I Gävle kan de fatta sådana beslut, men i Sandviken blir de bara förvirrade, enligt de beslutande politikerna.

Den förra regeringen lät en utredning ta fram ett förslag. Det måste nu dammas av och bli till lag. De äldres rätt att bestämma är för oss mycket viktigare än kommunpolitikens möjlighet att avgöra huruvida de äldre blir förvirrade av att själva fatta beslut.

Men det räcker inte. De äldre måste också få påverka innehållet i hemtjänsten. Några kommuner har i dag infört den möjligheten, trots att vissa hävdar att det strider mot socialtjänstlagen. I Centerpartiet ser vi det som nästa reform att den som fått beviljat hemtjänst också ska kunna besluta om innehållet. Om jag har fått hemtjänst och en dag är avsedd för dusch och rakning men jag hellre vill komma ut för att höra fåglarnas vårkvitter måste jag själv kunna fatta det beslutet.

Dessutom måste det, herr ålderspresident, bli möjligt för de allra äldsta att kunna bestämma när tidpunkten har kommit för att inte längre bo kvar i sitt eget boende utan vill ha ett mer anpassat boende.

Inom äldreomsorgen har vänsterregeringen kommit med fyra förslag. Som jag sa är det fyra förslag som kommer att försämra, inte förbättra, äldreomsorgen.

Det första förslaget handlade om att man skulle ersätta riktiga jobb för ungdomar med traineejobb i äldreomsorgen. Ungdomar som har varit arbetslösa en längre tid ska oavsett om de är intresserade av eller lämpade för att arbeta inom äldreomsorg placeras där på traineeplatser.

Många har blivit upprörda över traineejobben utifrån att vänsterpartierna ersätter riktiga jobb för ungdomar med någon form av traineeplatser. Men jag upprörs över detta beroende på att det visar vilken syn vänsterpartierna har på arbete i äldreomsorgen.

För mig är det en högt kvalificerad arbetsuppgift att arbeta i äldreomsorgen, där man har hand om sköra och ofta sjuka människor. Ordföranden för Vårdförbundet kommenterade det här förslaget på följande sätt: Man kan inte använda sjukvård och äldreomsorg som en arbetsmarknadsregulator. Det är inte det vården är till för, utan det är en i allra högsta grad kunskapsbaserad bransch.

Vårdförbundets medlemmar har i dag inte tid att handleda sina egna professioner eller sina egna studenter. Man kan fråga sig varför vänsterpartierna inte lade fram ett förslag om att arbetslösa ungdomar skulle in på byggarbetsplatser, i massaindustrin som Korsnäs eller i verkstadsindustrin

som Sandvik. Jag tycker att det visar tydligt hur vänsterpartierna värderar dessa arbeten.

Herr ålderspresident! Jag skulle, när jag möter äldre och dem som jobbar i äldreomsorgen, skämmas som en hund om jag representerade ett parti som har lagt fram ett så nedvärderande förslag om en av de finaste verksamheter som vi har, nämligen äldreomsorgen.

Det andra förslaget var att skrämja bort alla privata vårdgivare inom äldreomsorgen. Redan nu kan vi se effekterna av detta. I Härnösands kommun har den rödgröna majoriteten beslutat att riva upp avtalen med hälften av hemtjänstutförarna, däribland det privata företaget Rik hemtjänst.

Jag läste om en äldre kvinna, Sonja Hjelm, som hade hemtjänst. Hon hade varit kund hos Rik hemtjänst sedan starten 2012. Hon sa: Jag är väldigt orolig över kommunens beslut. Tänker jag för mycket på det så kommer tårarna, för jag tycker det är bedrövligt. Innan jag bytte från kommunen till Rik hemtjänst hade jag 15 olika personer på tre veckor här hemma. Det känns inte värdigt.

Det tredje beslutet från vänsterregeringen var att lägga ned Äldreutredningen. Det finns mycket som talar för att det behövs en del strukturella förändringar i äldreomsorgen – förändringar som möjliggör betydligt mer av avancerad sjukvård i hemmet för en större grupp.

Äldreutredningen hade tillsatts av alliansregeringen och hade kommit rätt långt i sitt arbete med att titta på olika sätt att gå framåt. Den beslutade man att lägga ned, helt utan motivering. Tänka nytt är inget för en vänsterregering som genomgående tycks anse att det var bättre förr.

Det fjärde förslaget levererades i förra veckan i vårändringsbudgeten, där man första dagen slog på stora trumman och utlovade en miljard till äldreomsorgen för att anställa fler. Detta har Finn Bengtsson på ett utomordentligt sätt beskrivit här från talarstolen.

Jag träffade en chef på ett kommunalt äldreboende som sa att det inte var något problem att öka personaltätheten. Det var bara att sluta att skicka i väg tvätten och låter omvårdnadspersonalen sköta den, eller också kan man dra in på städningen. Då ökar personaltätheten med en gång. Men får vi för den skull en bättre omvårdnad? Sedan kan man fråga sig vilken seriös kommunpolitiker eller förvaltningschef som vågar anställa fast personal i äldreomsorgen med tillfälliga pengar från en vänsterregering.

Den värsta var ändå att hela den här miljarden – 1 000 miljoner kronor – till äldreomsorgen i själva verket var 60 miljoner kronor.

Vi läser rätt ofta om hur äldre blir lurade av bedragare, men det här bedrägeriet trotsar ju all beskrivning. S, V och MP har i skön förening ägnat sig åt att slå alla hittillsvarande rekord.

Fortsätter vänsterpartierna på det här sättet är jag orolig för i vilket skick den svenska äldreomsorgen kommer att befinna sig i när väljarna nästa gång får chans att byta regering.

Herr ålderspresident! Jag står bakom båda mina reservationer, men väljer för tids vinnande att yrka bifall till reservation 6.

I detta anförande instämde Finn Bengtsson (M).

(forts. § 8)

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av ålderspresidenten att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

§ 7 Frågestund

Frågestund

Anf. 29 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av närings- och innovationsminister Mikael Damberg, statsrådet Ibrahim Baylan, statsrådet Anna Johansson, socialförsäkringsminister Annika Strandhäll och statsrådet Aida Hadzialic. Statsrådet Anna Johansson ersätter statsrådet Isabella Lövin som uteblir från dagens frågestund.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Närings- och innovationsminister Mikael Damberg besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Öppna samtal om energiförsörjningen

Anf. 30 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Ibrahim Baylan.

Just nu är Energikommissionen på allas läppar. Förväntningarna är höga, och alla berörda hoppas att just deras krav ska tillgodoses.

Energiministern har sagt att förhandlingarna är förutsättningslösa, alla energislag är möjliga, inget ska uteslutas och vi ska ha en öppen och välkomnande dialog.

Samtidigt föreslås nu en rad beslut från regeringens sida som kommer att påverka inte bara den nutida utan även den framtida energiförsörjningen. Det handlar om höjd kärnavfallsavgift, höjd effektskatt på kärnkraftsel, ytterligare utbyggnad av gröna elcertifikat och subventioner för förnybar el. Det är förslag som samlat påverkar energisystemet och olika kraftslag och deras möjligheter att utvecklas även efter 2025.

Hur stämmer denna snedvridning av den svenska energimarknaden med ministerns ord om de öppna och förutsättningslösa samtalen som han säger sig vilja se?

Anf. 31 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för en angelägen fråga.

Sveriges långsiktiga energiförsörjning är central för våra möjligheter att utveckla och hävda jobb, tillväxt och ett välfärdssamhälle. Jag tror att alla som någon gång har varit med om ett längre strömavbrott förstår vad jag menar.

Vi har att fatta beslut om ett antal frågor i Sveriges riksdag. Om ingenting görs kommer de sammantaget att leda till att vi får stora svårigheter, inte om fem eller tio år men därefter. Det är mot den bakgrunden som regeringen har tillsatt denna kommission.

Precis som ledamoten säger är direktiven mycket öppna eftersom vi gärna vill ha ett samarbete kring detta. Men under tiden kan man inte bara stå och vänta. Kommissionen ska titta på perioden 2025–2050. De kommande tio åren måste vi också ta ett antal beslut, så att vi kan säkra att vi får en fortsatt god utveckling och har både effekt och energi i såväl vårt elsystem som i det övriga energisystemet.

Anf. 32 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Om samtalen ska vara öppna och förutsättningslösa och allt ska vara möjligt, är det då inte naivt av statsrådet Baylan att tro att de beslut som regeringen i dag fattar inte påverkar utfallet av Energikommisionens arbete? Hur mycket är statsrådets ord om öppna och förutsättningslösa samtal värda?

Moderaterna är mycket kritiska till valet av tidpunkt för att göra dessa stora ändringar som nu faktiskt är samlade i vår energipolitik. Varför väljer ministern att ensidigt göra ändringar i energipolitiken just nu i stället för att låta Energikommisionen arbeta i lugn och ro, vilket egentligen är det som ministern försöker säga att han vill?

Anf. 33 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Jag blir lite orolig över den ton som Moderaterna har i denna fråga. Jag tror nämligen att de allra flesta – industri, miljöorganisationer och forskare – inser att vi måste ha en blocköverskridande överenskommelse om energin om vi ska kunna säkra investeringar i vårt energisystem.

Jag får ett antal frågor om någonting som ledamoten mycket väl vet måste göras nu. Jag ska ta upp certifikatsystemet. Det var den förra moderatledda regeringen som bestämde att det skulle vara en kontrollstation tillsammans med Norge våren 2015, det vill säga denna vår. Det var ett beslut som togs redan 2012 när man ingick avtalet med Norge.

Låt oss tala om avfallsfonden. Det finns en överenskommelse i riksdagen, möjligtvis med undantag för ett parti i riksdagen, om att det är industrin som ska stå för kostnaderna för kärnavfallet. Den som gör den bedömningen är Strålskyddsmyndigheten. Detta är vi och har varit överens om. Gäller inte detta längre?

Försäkringskassans utbetalningar till EU-migranter

Anf. 34 JENNIE ÅFELDT (SD):

Herr talman! Min fråga går till socialförsäkringsministern. Nyligen kunde vi läsa i medierna om att Försäkringskassan har lämnat en skrivelse till Socialdepartementet där vissa brister i nuvarande socialförsäkringsregler påpekas. Enligt den nya lagtolkningen som togs i bruk 2013 får Försäkringskassan i en pågående utbetalning av exempelvis bostadsbidrag inte ta hänsyn till om de uppgifter som EU-migranter angav som skäl till bosättning i Sverige stämmer eller inte. Då Försäkringskassan enbart får

ta hänsyn till huruvida personerna är här eller inte kan dessa felutbetalningar fortgå.

Vad avser socialförsäkringsministern att göra för att komma till rätta med denna problematik?

Prot. 2014/15:91

23 april

Frågestund

Anf. 35 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Detta stämmer. Utgångspunkten för det svar som vi har fått från Försäkringskassan är frågor från Socialdepartementet som handlar just om huruvida det finns glapp i dessa regelsystem. Det svar som nu har inkommit till Socialdepartementet kommer vi naturligtvis att se över och analysera och fundera på om det med utgångspunkt från det är nödvändigt att vidta några åtgärder.

Jag vill också säga att det är en viktig fråga som Jennie Åfeldt pekar på. Den handlar bland annat om en utredning som redan har tillsatts och pågår just nu och som handlar om svensk social trygghet i en internationell värld.

Det pågår också ett översynsarbete i EU, som precis har påbörjats, av dessa direktiv – 883 och rörlighetsdirektivet – som handlar om dessa frågor.

Anf. 36 JENNIE ÅFELDT (SD):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Som redan har påpekats beror dessa felutbetalningar på lagtolkningen som togs i bruk 2013. Således kan detta röra sig om betydande felhanteringar.

Min följdfråga till socialförsäkringsministern är: Hur många fall handlar det om, och hur stora belopp av skattebetalarnas pengar har felaktigt gått till fuskande EU-migranter?

Anf. 37 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Precis som jag sa alldeles nyss är det svar som vi nu har fått från Försäkringskassan baserat på frågor som vi själva har ställt till Försäkringskassan. Vi har bett dem att redogöra för dessa saker.

Vi har precis fått in detta svar till Socialdepartementet. För närvarande pågår en analys av vad Försäkringskassans svar innebär och om det med anledning av det möjligtvis är så att regeringen behöver vidta några ytterligare åtgärder. Exakt hur det kommer att se ut eller vad det kommer att vara kan jag inte svara på i dag. Men det är naturligtvis mycket aktuella frågor, precis som jag har sagt, där det pågår arbete. Det pågår ett arbete, både inom Regeringskansliet i Sverige och i EU-kommissionen, som handlar om de sociala systemen och samordningen mellan länder kring dessa kopplat till rörlighet.

Migrationsverkets handläggningstider

Anf. 38 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Min fråga handlar om handläggningstiderna på Migrationsverket. Därför går min fråga till närings- och innovationsminister Mikael Damberg.

Jag ska ta ett exempel. En person som under snart tio år varje sommar har arbetat hos samma arbetsgivare med samma arbetsuppgifter har hittills fått vänta 13 månader på besked om han ska få komma denna sommar. Detta är inte rimligt.

Det var den 22 mars 2014 som han lämnade in ärendet till Migrationsverket, och ännu har alltså inte något besked kommit.

Därför ställer jag min fråga till ministern: Vad tänker ministern göra för att en arbetsgivare ska kunna få besked om han ska kunna anställa en arbetstagar? Vad tänker ministern göra för att komma till rätta med handläggningstiderna på Migrationsverket?

Anf. 39 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tackar Solveig Zander för frågan. Jag ska säga att jag inte är exakt uppdaterad på handläggningstiderna på Migrationsverket eftersom det inte är mitt eget departements ansvarsområde, men jag vet att det av och till har varit problem med handläggningstiderna för arbetstillstånd i Sverige. Det är ett problem vi tittar på och jobbar med, och jag vet att Justitiedepartementet följer det.

Kanske måste man sätta in frågan i ett lite större sammanhang. Vi har en enorm utmaning för Migrationsverket att hantera just nu; vi har de största flyktingströmmarna sedan andra världskriget. Det är klart att myndigheten jobbar för högt tryck, och man försöker jobba väldigt kreativt med att beta av alla de typer av ärenden man just nu hanterar. Jag förstår alltså att myndigheten är under högt tryck och har mycket arbetsuppgifter.

Jag vet dock att det har pågått ett arbete med att förenkla och korta ned tiderna – inte minst genom digital hantering, så att det går snabbare. Kan man sköta det digitalt vet jag att Migrationsverket har kortat handläggningstiderna högst betydligt.

Anf. 40 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Om man kan handlägga ett ärende snabbt borde det verkligen vara ett ärende som har varit föremål för prövning under många år. Det lär inte heller vara några svårigheter att ta fram data och fakta i ärendet. Skogs- och landsbygdsförbundet i Svenskt Näringsliv har också varit i kontakt med Migrationsverket i just det här ärendet för att bidra till att skynda på det.

Om man från den nuvarande regeringens sida, vilket man säger, tycker att det är viktigt att vi får arbetskraft till Sverige är detta en oerhört angelägen fråga. Jag vill verkligen att ministern tar med sig detta och jobbar med frågan, för annars får vi ju aldrig arbetsgivare i vårt land att vilja ta hit personer från andra länder för att bidra till vår välfärd.

Anf. 41 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill med en gång replikera att jag kommer att ta med mig frågan. Jag kommer också att tala med justitieministern om frågan, vilket jag även har gjort tidigare. Vi har sagt att vi ska försöka se vad vi kan göra för att korta handläggningstiderna just för människor som vill komma hit och arbeta och som i dag faktiskt skulle kunna bidra till det

svenska samhället. Vi har ju stora bristsituationer på svensk arbetsmarknad som vi inte har lyckats klara och där det finns arbetsgivare som har hittat arbetskraft utomlands. Det skulle vara viktigt för Sverige.

Jag tror att alla partier i den här kammaren har respekt för att Migrationsverket just nu har en stor arbetsuppgift framför sig som man måste hantera. Det är människor som flyr för sina liv i en just nu väldigt orolig värld, och det kommer att sätta stor press på myndigheten. Det begränsar dess möjlighet att hantera allting med den skyndsamhet man annars skulle vilja. Men jag lovar att ta med mig frågan, och jag är säker på att både justitieministern och jag kan återkomma i frågan vid ett tillfälle längre fram.

EU:s flyktingpolitik

Anf. 42 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Herr talman! Mina frågor är till näringsminister Mikael Damberg.

Ingen är oberörd inför den fruktansvärda katastrof som utspelar sig i Medelhavet. I helgen, natten mellan lördag och söndag, drunknade hundratal kvinnor, män och barn till följd av EU:s orättfärdiga flyktingpolitik. Den fruktansvärda sanningen är att tusentals människor drunknar i Medelhavet varje år. Det är människor som bara eftersträvar sin mänskliga rättighet att söka asyl. Mina frågor till ministern är därför: Vilket ansvar för situationen har Sverige? Hur tänker regeringen agera för att förhindra ytterligare tragedier i Medelhavet?

Anf. 43 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tackar Magnus Manhammar för en viktig fråga. Jag tror inte att någon här i kammaren känner sig oberörd när vi tittar på tv-bilderna; det som nu sker mitt framför våra ögon känns fruktansvärt. Det är människor som hamnar i enorma situationer, och Europa kan inte hantera frågan. Vi är trots allt den rikaste kontinenten på planeten, och vi kan inte hantera det på ett bättre sätt än så här.

Det var också anledningen till att statsministern var ute – jag tror att det var i går – och förklarade att Sverige är berett att erbjuda hjälp. Det första är nämligen att rädda liv. Det måste vara steg nummer ett i prioriteringsordningen, och Sverige är berett att hjälpa till med både fartyg och flygplan om det behövs för att kunna hjälpa till med den just nu fruktansvärda situationen på Medelhavet.

Det andra steget är att vi tycker att kommissionen måste ta fram mer realistiska förslag för att erbjuda mer lagliga vägar in i Europa. Det tredje är att Sverige och Tyskland tar ett väldigt stort ansvar för flyktingsituationen i Europa och att även andra länder måste ta ett ökat ansvar för att vi ska komma till rätta med den här stora utmaningen.

Anf. 44 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Herr talman! Jag tackar Mikael Damberg för svaret.

Min följdfråga är vad som skulle kunna vara nästa konkreta sätt för oss att göra något åt detta om vi nu inte når framgång i EU och de förhandlingar som pågår. Det gäller även EU-toppmötet. Det måste hända något

på riktigt. Vad skulle kunna vara ett konkret sätt för oss att, som ministern sa, gå före och kanske hitta bättre, lagliga och humanitära sätt för människor att söka asyl? Genom att hitta humanitära sätt att söka asyl kommer vi nämligen också att kunna rädda liv, och det är ändå det vi alla vill.

Anf. 45 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det handlar ju om att Sverige måste påverka andra länder. Jag tror att det som just nu sker på Medelhavets vågor är en ögonöppnare för hela Europa, och det skakar om debatten inte bara i Sverige utan i många länder. Då måste vi ta vara på den möjlighet det här eländet ändå skapar att få en gemensam solidarisk diskussion i Europa om att ta gemensamt ansvar, både här och nu och inför framtiden.

Det Sverige har talat om när vi har tittat på möjliga sätt att i större utsträckning hitta legala vägar till Europa är att det är fråga om både kvotflyktingsystemet och humanitära visum på ett realistiskt sätt. Det är de två frågor vi än så länge har lyft fram, men vi är också beredda att lyssna ifall det finns andra europeiska diskussioner som sker på området. Just nu handlar det dock om att rädda liv och få ordning på det som sker på Medelhavet. Europas länder måste samla sig och visa den solidaritet man säger att Europeiska unionen vilar på.

Ny generaldirektör till Trafikverket

Anf. 46 GUNNAR HEDBERG (M):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Anna Johansson.

Gunnar Malm tillträdde som generaldirektör för Trafikverket 2010, med ett förordnande fram till och med februari i år. Han lämnade också sin post för en dryg månad sedan, och en tillförordnad chef trädde till. För ett år sedan kunde man i medierna ta del av att rekryteringsarbetet när det gäller Gunnar Malms efterträdare hade startat. Min fråga till statsrådet är därför när Trafikverket får en ny ordinarie generaldirektör.

Anf. 47 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Precis som frågeställaren säger pågår ett rekryteringsarbete. När den nya regeringen tillträdde i oktober hade rekryteringsarbetet, trots att det hade pågått en tid, inte kommit särskilt långt. Det har därför tagit en stund att gå igenom processen. Det här arbetet fortgår på Regeringskansliet, och ett beredningsarbete pågår. Jag hoppas alltså att vi inom en snar framtid ska kunna presentera en efterträdare på posten.

Anf. 48 GUNNAR HEDBERG (M):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Detta en viktig funktion som påverkar jobb, transporter och klimat. Det är därför anmärkningsvärt att rekryteringen, som ändå startade för så länge sedan, inte har gått i mål. Statsrådet har på regeringens hemsida själv uttalat att posten som generaldirektör för Trafikverket är central för regeringen och transportsektorn. Därför är det nästan oundvikligt att ställa frågan varför regeringen inte får tag i en ny generaldirektör.

Anf. 49 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Som jag sa i mitt första svar hade rekryteringsprocessen inte kommit särskilt långt, och vi har därför fått ha en ganska lång process kring detta. Jag vill också framhålla att det, just eftersom det är en så central funktion i arbetet med egentligen hela transportsektorn i Sverige, är oerhört viktigt att det blir rätt person. Rekryteringsprocessen måste vara gedigen, och det måste bli rätt person som kommer på plats.

Jag vill även framhålla att den tf-lösning som just nu finns på Trafikverket fungerar väl och att det därför inte är någon akut fråga att få fram en ordinarie gd. Däremot är det naturligtvis angeläget att det inte drar ut på tiden mer än nödvändigt. Rekryteringsarbetet pågår dock, och jag hoppas kunna presentera en efterträdare inom en inte alltför avlägsen framtid.

Stämningmöjligheter för storföretag i internationella handelsavtal

Anf. 50 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Min fråga går till näringsminister Mikael Damberg.

Näringsministern skickade i höstas ett brev till EU-kommissionen om vikten av att stämningmöjligheten för storföretag, så kallad ISDS, skulle finnas kvar i handelsavtalet TTIP. I gårdagens nummer av Dagens Industri kommenterade näringsministern den socialdemokratiska partistyrelsens svar om TTIP till deras kongress i slutet av maj. I svaret står det följande:

Partistyrelsen är emot nuvarande ISDS i TTIP och vill se en reformerad tvistlösningsmekanism. En modern investeringsskyddspolitik ska vara rättssäker och öppen och inte inskränka staters demokratiska beslutsfattande eller de fackliga rättigheterna. Socialdemokraterna kommer att vara en starkt pådrivande kraft för att finna ett förbättrat och moderniserat investeringsskydd baserat på de grundläggande principer vi värnar om.

Innebär det här, näringsministern, att regeringen är för ISDS som det ser ut i handelsavtalet mellan EU och Kanada, det så kallade SETA-avtalet?

Anf. 51 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack för frågan!

Tvistlösningsmekanismen i SETA-avtalet, det färdigförhandlade kanadensiska frihandelsavtalet mellan EU och Kanada, är ett stort steg framåt i ESD-systemets utveckling. Det är det bästa system vi har sett globalt sett än så länge. Det har blivit mycket mer öppet och transparent, och det finns andra mekanismer som förhindrar okynnesstämningar inom systemet. Man har code of conduct för dem som ska ingå i systemet. Det är det bästa system vi har.

Den svenska regeringen har uppfattningen att det går att utveckla systemet ytterligare inom ramen för TTIP. Men i ett avtal som TTIP är det viktigt att det finns ett investeringsskydd, inte bara för att det ska vara ett brett avtal utan också för att svenska företag ska känna trygghet när de gör stora investeringar på den amerikanska kontinenten.

Anf. 52 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Tack för svaret, näringsministern!

Europaparlamentet befinner sig just nu i en process där respektive utskott yttrar sig om frågor om TTIP. Ett flertal av utskotten som yttrat sig har haft kritik mot stämningens möjligheten i ISDS, bland andra det tunga konstitutionsutskottet och sysselsättningsutskottet.

Den socialdemokratiska gruppen i EU hör till dem som har slutit upp bakom kritiken mot ISDS. Man uttrycker en oro över att ISDS skulle kunna vara utformat på ett sätt som begränsar eller hindrar medlemsländerna att anta lagar om miljö, sysselsättning eller socialpolitik.

ISDS-stämningar runt om i världen har lett till att länder dragit tillbaka tilltänkt skyddslagstiftning för människor och miljö på grund av oro för stämningar av ISDS från storföretag.

Delar näringsministern oron att ISDS-stämningar skulle kunna hämma lagstiftningsprocessen här i Sverige för att få till en ny skyddslagstiftning för människor och miljö?

Anf. 53 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Ett dåligt utformat avtal kan hindra oss från att göra bra saker i Sverige och Europa. Därför ska vi ha ett bra avtal. Där skiljer våra partier sig åt. Socialdemokraterna och regeringen driver på för ett avtal som är bra utformat och ett modernt investeringsskydd, medan Vänsterpartiet säger att vi inte ska ha något frihandelsavtal med USA. Det är ju en helt annan linje, och den tror jag skulle kosta jobb och framtidsmöjligheter för både Europa och Sverige.

Det vi nu gör tillsammans med förhandlingen skapar enorma möjligheter att lyfta Europa ur sin lågkonjunktur eller svaga ekonomi, men det borgar också för nya investeringar både här och i USA som är långsiktigt bra för våra kontinenter. Men då ska vi ha ett bra avtal. Och det vi från Sveriges sida driver på för är ett moderniserat investeringsstöd. Det kan ta bort riskerna för till exempel stämningar som är ogrundade eller inte korrekta.

Däremot har företag som vill investera i Sverige enligt svensk grundlag redan rätt att få kompensation om de är utsatta för till exempel konfiskation, och det är väl rimligt att företag också har rätt att göra det inom ramen för ett framtida avtal.

Aktieoptioner för personal

Anf. 54 MATHIAS SUNDIN (FP):

Herr talman! Min fråga, också till Mikael Damberg, är om regeringen tänker ta tag i problemet med aktieoptioner för personal som i dag är både krångligt och dyrt för mindre startups.

Mikael Damberg har ju nyligen varit Silicon Valley. Det är imponerande att du redan har hunnit tillbaka. Jag ska inte fråga var du mellanlandade utan konstaterar bara att det var väldigt bra att du gjorde besöket där.

En av framgångsfaktorerna i Silicon Valley är just dessa aktieoptioner för personalen. Man är med i början av ett företags liv och lite grann delar risken, men man får också del av den eventuella framgången.

I Sverige är detta dyrt. Man beskattas väldigt högt från början när man får dessa optioner, innan de har något verkligt värde. Det hämmar utvecklingen för våra svenska startups. Hur och när tänker regeringen ta tag i detta?

Prot. 2014/15:91

23 april

Frågestund

Anf. 55 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att det var en spännande resa till Silicon Valley. Man blir alltid imponerad när man ser den globala hubben för innovation i världen. Det sker enormt mycket där vad gäller både nya företag och den kompetens och kunskap som finns där. Det är imponerande.

Det är lite roligt att flera av de amerikanska företagare som jag träffade också var ganska imponerade av Sverige, eftersom Sverige sedan millennieskiftet har producerat fem unicorns, som de kallar de riktigt värdeökande företagen: Spotify, Klarna, Mojang, Skype och King. Att vi har lyckats producera fem sådana bolag är ganska imponerande. Per capita i världen ligger vi direkt efter Silicon Valley. Sverige är alltså ett land som har en väldigt bra startupscen.

Jag är medveten om att flera av de här företagen tycker att den här frågan är viktig i Sverige. Och det sitter en utredning som vi väntar på resultatet från och som jag hoppas kommer fram till ett bra förslag.

Anf. 56 MATHIAS SUNDIN (FP):

Herr talman! Jag har inte besökt Silicon Valley ännu, men jag ska åka dit. Men jag har besökt ett stort antal företag här i Sverige, bland andra miljarddollarföretagen Klarna och King som har vuxit fram de senaste 8–10 åren.

Vi är, som Mikael Damberg, exceptionellt framgångsrika. Vi är trea i världen när det kommer till antal och tvåa per capita.

Sverige är alltså ett bra land för startups. Men alla de mindre företagen som är på väg upp, de förhoppningsvis nya miljarddollarföretagen, tar upp problemet med aktieoptioner. De vill kunna dela med sig av bolaget till sina anställda. De har inte råd att betala lika höga löner som till exempel King och Klarna kan göra i dag och vill därför betala med företaget och dela de framgångar som förhoppningsvis kommer.

Det vore skönt med ett skarpare besked från regeringen i frågan om man tänker ta tag i detta. Jag förstår att man väntar på utredningen, men en ambition måste också finnas.

Anf. 57 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag har många gånger sagt att jag tror att det här är en viktig fråga för Sverige och att vi väntar på utredningen, men den måste ju komma fram med ett bra förslag först. Jag hoppas att ingen riksdagsledamot köper ett utredningsförslag innan man har läst det. Men jag väntar på det, och jag tror att det är viktigt för Sverige att få ett liknande system på plats.

En del av de här företagen pekar också ut en del andra problem i den svenska miljön. Vad gäller ett av problemen, det statliga riskkapitalet, har vi tillsatt en snabbutredning. Det är svårt i vissa sektorer att finansiera ny-satsningar, för det finns inte tillräckligt mycket privatkapital och det statliga kapitalet måste in och jobba tidigare. Till sommaren får vi utredningen som regeringen har beställt för att få ordning på det statliga riskkapitalet.

En annan viktig fråga för startupbolagen, inte minst i Stockholm, Göteborg och Malmö, är bostadspolitiken. Man får inte hit människor till Sverige för att jobba i de här bolagen därför att man inte har tillräckligt med bostäder att erbjuda. Den satsning som regeringen nu gör på över 6 miljarder om året de kommande åren till ökat bostadsbyggande är en viktig investering också för startupföretagen.

Den andra sjuklöneveckan

Anf. 58 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Jag har en fråga till socialförsäkringsministern.

Jobben är ju den rödgröna regeringens fokus och något som berör varje statsråd på olika sätt.

När det gäller företagens förutsättningar finns det en del där socialförsäkringsministern har en viktig fråga på sitt bord. Jag tänker på den andra sjuklöneveckan.

Enligt organisationen Företagarna har 16 procent av företagen minst en gång låtit bli att anställa på grund av sjuklönerglerna. Att minska riskerna för enskilda företag innebär ju också att möjligheten för en person som har varit utanför arbetsmarknaden på grund av sjukdom att ta sig tillbaka blir bättre eftersom risken blir mindre.

Jag vill därför fråga socialförsäkringsministern hur det här går. Är det en fortsatt prioriterad fråga för er?

Anf. 59 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack för frågan! Det är en otroligt viktig fråga. Därför genomförde regeringen en reform redan vid årsskiftet som handlar just om de mindre företagens förutsättningar att bära kostnader för längre sjukskrivningsperioder. Därmed inte sagt att frågan om den andra sjuklöneveckan är helt ute ur bilden.

Som ni kanske känner till har vi inlett samtal med parterna om att åstadkomma ett mer aktivt arbete med det förebyggande arbetet ute på arbetsplatserna och med rehabilitering. Vi kommer givetvis också att föra samtal med småföretagarnas företrädare om vad som skulle kunna åstadkomma ett mer aktivt sådant arbete och vilka morötter som skulle kunna stimulera dem till ett större engagemang.

Anf. 60 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Jag tackar socialförsäkringsministern för svaret. Regeringens ambition är givetvis glädjande, och det är viktigt att det händer något.

Vi vet att finns problem med sjukkostnaderna generellt. De stiger, och det är oroväckande. En sådan här reform skulle innebära en ökad kostnad för staten, men ibland måste man både gasa och bromsa samtidigt.

Finns det andra åtgärder inom socialförsäkringsministerns ansvarsområde som kan vara aktuella för att underlätta för företagen och näringslivet?

Anf. 61 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Ja, det gör det definitivt. Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen har suttit under ganska lång tid och dess förslag är nu ute på remiss. Vi förväntar oss att få remissvaren i augusti.

Utredningen har pekat på flera åtgärder som skulle göra det enklare för företagen. Inte minst vet vi att kvinnor behöver känna att det finns en trygghet och ett skydds nät runt dem för att de ska vilja och våga starta företag. I utredningen finns flera sådana åtgärder som vi kommer att titta vidare på.

Arbetsmarknaden för funktionsnedsatta

Anf. 62 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! I tidningen Föräldrakraft kan man denna vecka läsa om hur handikappförbunden rasar mot regeringens ovilja att göra något åt att de över 200 000 personer med funktionsnedsättningar som är inskrivna på Arbetsförmedlingen inte prioriteras.

Vi vet hur viktigt det är att ha ett arbete, att få känna att man är behövd och att kunna vara med och bidra i samhället på de områden som man kan. Även om alla inte har samma förmåga är Kristdemokraternas ambition att var och en ska få bidra med 100 procent av sin förmåga.

Jag bedömer att regeringen inte delar handikappförbundens syn att regeringen fullständigt struntar i dessa 200 000 personer. Men vad gör regeringen konkret för att dessa personer ska få tillträde till arbetsmarknaden, närings- och innovationsminister Mikael Damberg?

Anf. 63 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tackar Emma Henriksson för frågan.

Det har gått lite mer än sex månader sedan regeringen tillträdde.

Arbetsförmedlingens verksamhet hör nog inte till det som den tidigare regeringen kommer att få högsta betyg för när åtta års borgerligt regeringsinnehav ska summeras. Arbetsförmedlingen har haft stora utmaningar, och problemen på arbetsmarknaden har bitit sig fast. För de grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden blev det ännu svårare under dessa år.

Nu gör vi ett stort reformarbete som i första hand handlar om att öka Arbetsförmedlingens makt att göra egna bedömningar så att Arbetsförmedlingen kan vidta de åtgärder som krävs för att ge arbetslösa det stöd och den hjälp de förtjänar. Det handlar också om att Arbetsförmedlingen måste jobba mycket närmare näringslivet, för det är ju i arbete eller utbildning de arbetslösa vill hamna.

Anf. 64 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Det var sittande regering som i sitt regleringsbrev från december valde att ta bort denna grupp från de prioriterade områden som man gav Arbetsförmedlingen i uppgift att jobba med. Jag förstår att frustrationen över det får handikappförbunden att rasa. Även organisationen Lika Unika instämmer i den kritik som har förts fram.

Hos mig väcktes en oro när jag i går kväll hörde både finansministern och statsministern säga att det de oroar sig för på arbetsmarknaden är att produktiviteten sjunker.

Ger vi personer som kanske inte kan ge motsvarande 100 procent av någon annans förmåga men 100 procent av sin egen förmåga tillträde till arbetsmarknaden kommer det att innebära att produktiviteten totalt sett minskar något – men av rätt skäl eftersom alla får vara med och bidra med 100 procent av sin egen förmåga.

Vad är regeringens ambition på detta område?

Anf. 65 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Mitt konstaterande handlade mest om hur arbetsmarknaden utvecklades under åtta år av borgerlig arbetsmarknadspolitik. Allt fler människor fastnade långt från arbetsmarknaden, och det blev allt svårare att ta sig tillbaka.

Ett av problemen var den detaljstyrning av Arbetsförmedlingen som den borgerliga regeringen ägnade sig åt. Det ledde till att Arbetsförmedlingen inte bara misslyckades med sina uppdrag utan också betalade tillbaka miljardbelopp till regeringen varje år trots skyhögt arbetslöshet. Man kunde nämligen inte förbruka pengarna på det sätt som den borgerliga regeringen hade tänkt sig i sina program.

Nu ökar vi frihetsgraden för Arbetsförmedlingen så att de ska kunna sätta in insatser. Det är min definitiva uppfattning att genom detta kommer fler grupper att få det stöd och den hjälp de behöver för att kunna komma vidare.

Det är anmärkningsvärt att vi i Sverige efter nästan åtta år av nollproduktivitet kan ha en diskussion om att det inte är farligt för vårt land. Det är mycket farligt för Sverige att inte ha en produktivitetsutveckling. Då tappar vi konkurrenskraft och jobb, och långsiktigt tappar vi välbefinnande. Vi måste därför klara av båda delarna.

Kostnaden för sjukskrivningar

Anf. 66 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Min fråga går till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll som nyligen skrev upp prognosen för statens kostnader för skenande sjukskrivningar. Bara i år handlar det om 2,4 miljarder kronor, och fram till 2018 handlar det om 10 miljarder i ytterligare kostnader.

Om inget görs åt denna kostnadsexplosion riskerar den att sätta offentliga finanser under stor press och trycka ut många andra viktiga satsningar.

Statsminister Stefan Löfven lovade redan på valkvällen att Sverige skulle få en handlingskraftig regering. Nu har det gått sju månader, och socialförsäkringsutskottet, som jag sitter i och som hanterar dessa frågor,

har tvingats ställa in hälften av vårens sammanträden eftersom det inte kommer några propositioner från regeringen. En nästan tom propositionslista blev ännu tommare när man till och med drog tillbaka propositioner.

Vad har regeringen gjort rent konkret under dessa sju månaderna för att vända utvecklingen?

Prot. 2014/15:91

23 april

Frågestund

Anf. 67 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag tackar för frågan. För ordningens skull ska vi väl säga att när jag tog över som socialförsäkringsminister i höstas hade sjukskrivningarna ökat med 55 procent de senaste fyra åren och kostnaderna med 12 miljarder. Några åtgärder för att ta itu med den situationen hade inte genomförts av den tidigare regeringen.

Under hösten har vi bland annat gett Försäkringskassan i uppdrag att samordna relevanta myndigheter och aktörer i sjukskrivningsfrågan. Det står högt upp på Försäkringskassans agenda.

Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen avslutade sitt uppdrag i början av mars. Utredningen är nu ute på remiss. Man har bland annat tittat på sjukförsäkringen och frågor kopplade till det.

Vi har också påbörjat ett arbete i Regeringskansliet med att lägga fram en plan för hur vi ska få bukt med sjukskrivningarna.

Anf. 68 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Facit efter alliansregeringen var att 230 000 människor färre var i sjukskrivning eller förtidspension. Eftersom socialförsäkringsministern verkar tycka att det var ett misslyckande ska det bli mycket intressant att utvärdera hur väl denna regering kommer att lyckas med frågan.

Det här är oroväckande med tanke på statens finanser och de reformer som regeringen hittills har presenterat. Det handlar om höjda skatter på arbete, höjda skatter på innovationer, höjda skatter på näringar och höjda skatter på sparande. Totalen av det riskerar att föra människor ännu längre bort från arbetsmarknaden.

Den förra socialdemokratiska regeringen testade denna politik och inriktning, och man misslyckades ordentligt med sjukskrivningsfrågan. Vad är det som talar för att denna politik ska fungera bättre denna gång?

Anf. 69 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag tror återigen att man ska vara lite noga och säga att sjukskrivningstalen i Sverige började vända ned från 2003. De hade börjat en nedåtgående kurva när den borgerliga regeringen tog över 2006. Vi ska vara noga med vilken politik som har fungerat och till vilken grad.

Om jag får fokusera på den ursprungliga frågan, nämligen sjukskrivningarna, står dessa högst upp på min agenda och oroar jättemycket. Det har pågått ett arbete under hösten för att sätta frågan på agendan i och med att den tidigare regeringen tittade på medan sjukförsäkringstalen steg under fyra år och inte vidtog några åtgärder över huvud taget.

Nu börjar detta uppmärksammas, och frågan står högst upp på min agenda. Jag har precis inlett samtal med arbetsmarknadens parter, som jag anser har en avgörande roll för att förbättra den tidiga rehabiliteringen ute på arbetsplatserna men också det förebyggande arbetet.

Regeringen har precis aviserat en satsning på arbetsmiljö på 100 miljoner om året. Den tror jag kommer att bli verkningsfull.

Regeringens flyktingpolitik

Anf. 70 HANNA WIGH (SD):

Min talman! Min fråga riktar sig till minister Damberg.

Vi har en värld med många människor på flykt, som Sverige bör hjälpa efter förmåga. Regeringen och ministern bör inse att även om Sverige hade haft obegränsade ekonomiska resurser kan alla omöjligt ges en fristad här.

Vad är då regeringens så kallade humana flyktingpolitik? Regeringen minskar biståndet med mer än 237 miljoner kronor. Biståndet kan rätt använt vara ett effektivare medel för att hjälpa fler människor i nöd än vad massinvandringen till Sverige är.

Regeringen ökar i stället kommunersättningen till 9,5 miljarder kronor. Det är en enorm summa, men den är långt ifrån tillräcklig då kommuner som tar emot stora volymer nyanlända går på knäna under den ekonomiska börda som det innebär.

Regeringen ökar även anslaget för migration till 18 miljarder. Är biståndsverksamheten så ineffektiv att det inte ger några konsekvenser att ta 237 miljoner kronor därifrån?

Anf. 71 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag är lite förvånad över frågan. Det låter som att Sverigedemokraterna inte tycker att det är viktigt att hjälpa kommunerna att hantera etableringen i Sverige.

Det är den frågan jag oftast möter när jag reser i landet. Man tycker att Sverige ska stå upp för en generös och reglerad flykting- och invandringspolitik men att man lokalt måste få hjälp att hantera detta genom satsningar på etablering, utbildning, sfi och bostadsbyggande. Det är exakt sådana initiativ vi nu tar för att hjälpa kommunerna att jobba med dessa frågor på ett seriöst sätt.

Det finns ett system där man kan använda en del av biståndsmedlen för situationer där flyktingströmmarna ökar globalt sett och länder tvingas ta ett ökat ansvar för det. Då använder man biståndsmedlen för att hjälpa till, enligt internationella konventioner. Det är exakt så regeringen arbetar.

Anf. 72 HANNA WIGH (SD):

Min talman! När man räknar ihop dessa stora poster landar man på 27–28 miljarder kronor. Samtidigt väljer alltså regeringen att minska biståndet. Är det bistånd som ges i dag så ineffektivt att man kan ta pengar därifrån?

Det är tydligt att regeringen ställer grupper mot varandra och startar en morbida form av *Vem vill bli miljonär?* och har en signalpolitik – om ni lyckas ta er till Sverige kommer vi att hjälpa, men om ni behöver hjälp på plats får ni klara er själva.

Är det den politiken regeringen står för? Hur har ni gjort den prioriteringen, Mikael Damberg?

Anf. 73 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det finns en bred uppslutning i Sveriges riksdag för att vi ska ha en human, reglerad invandrings- och flyktingpolitik. Den står vi upp för. Det finns ett parti i Sveriges kammare som inte gör det.

Jag har svårt att ta argumentationen på allvar. Om man ska stå upp för en flyktingpolitik som ger människor möjlighet att söka och få asyl måste man ge de personer som kommer till vårt land en bra etablering. Då måste man orka prioritera satsningar på skolgång för barnen, bostadsbyggande så att kommunerna kan hantera det, etableringsinsatser och sfi.

Man måste ta vara på den kunskap som många människor som kommer till Sverige i dag bär på. Många av dem har hög utbildning, till och med inom yrken där vi har brist på svensk arbetsmarknad. Då är en kartläggning och utbildning så att de snabbt kommer i arbete en smart investering.

Det är en smart politik i det här läget att göra sådana investeringar. Vad Sverigedemokraterna vill på detta område annat än att klaga har jag ingen aning om.

Utbyggnad av yrkeshögskolan

Anf. 74 HÅKAN BERGMAN (S):

Herr talman! Jag tror att det är det korrekta tilltalet i Sveriges riksdag. Min fråga går till gymnasie- och kunskapslyftsministern.

Åtta år med alliansregeringen har gett Sverige en hög arbetslöshet. I dag har vi en situation där vi har både hög arbetslöshet och en efterfrågan på arbetskraft. Arbetskraften har dock inte rätt kompetens.

Yrkeshögskolan är den utbildningsform som är helt inriktad på kompetensmatchning. Den ger människor förnyad yrkeskompetens, och utbildningarna genomförs över hela Sverige. Effektiviteten är mycket hög, och många får arbete efter avslutad utbildning. Men platserna är för få.

Regeringen föreslog i höstas en utbyggnad, men tyvärr röstades förslaget ned av allianspartierna och Sverigedemokraterna.

Min fråga är: Hur ser regeringen och statsrådet på behovet av platser inom yrkeshögskolan, och avser regeringen att återkomma med förslag?

Anf. 75 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Jag tackar Håkan Bergman för en viktig fråga.

Vi vet att yrkeshögskolan är ett kraftfullt verktyg för att komma åt arbetslösheten. Statistiken visar att nio av tio av dem som har gått en så kallad YH-utbildning får jobb.

Vi kommer åt matchningsproblematiken, och vi fixar omställningsförmågan. Det var mycket riktigt så att regeringen prioriterade detta i den budgetsatsning vi gjorde i höstas. Den röstades dock ned av de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna, vilket tyvärr bidrog till att arbetslösheten befästes än mer.

Vi har nu under ett halvårs tid tappat fart. Dessvärre har regeringen inte kunnat göra något åt detta i vårbudgeten. Av rent budgettekniska skäl påbörjas YH-utbildningar enbart helårsvis, men vi ämnar återkomma om detta till hösten.

Anf. 76 HÅKAN BERGMAN (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Jag tycker att det är glädjande att regeringen avser att återkomma. Jag tror att den glädjen delas av många arbetslösa som behöver en ny kompetens men också av många företag runt om i Sverige som behöver arbetskraft.

Det finns en annan kritik av yrkeshögskolan. Effektiviteten är bra, och människor får jobb – men det finns för få platser. Det finns en diskussion om långsiktigheten i detta. Företagen ser kanske ett stort behov av arbetskraft under en längre period. Beslutstillfällena är dock korta, och man måste gå in med nya ansökningar.

Hur resonerar ni i regeringen och inom departementet kring behovet av långsiktighet när det gäller att tillgodose efterfrågan på arbetskraft?

Anf. 77 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Jag tackar för följdfrågan.

I det kunskapslyftsförslag vi hade i höstas handlade det om 35 000 nya utbildningsplatser fram till 2018. Satsningen följdes av skrivningar om att det kunskapslyft som regeringen presenterade skulle vara långsiktigt och permanent.

Den gamla borgerliga regeringen använde utbildningspolitiken som en konjunkturregulator och i många fall som ett opinionsbildande instrument där så behövdes, vilket var olyckligt. Man lade till utbildningsplatser ibland för att lika snabbt rycka bort dem. Detta skapade såklart problem.

Vi vill göra motsatsen: satsa på utbildning och göra det ordentligt och långsiktigt.

Investeringsplan för infrastruktursatsningar

Anf. 78 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Damberg.

En av regeringens kanske viktigaste uppgifter är att klara landets ekonomi. Det är en förutsättning för att vi i dåliga tider ska kunna upprätthålla efterfrågan och betala kostnaderna för de automatiska stabilisatorerna när arbetslösheten och utanförskapet ökar i dåliga tider.

Men då är det avgörande att man för en ansvarsfull politik i goda tider. Det finns en hel del tecken på förflyttningar hos den nuvarande regeringen kring att man inte tänker ta det ansvaret.

För några dagar sedan kom regeringen med ett utspel som signalerar att man vill upprätta en investeringsplan vid sidan av statsbudgeten för stora infrastrukturinvesteringar som man inte har råd med. Det är klart att alla här i kammaren är för infrastruktursatsningar, men det förutsätter att man har pengar för att bekosta dem.

Jag skulle vilja höra hur det ligger till med den saken.

Anf. 79 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tackar Fredrik Schulte för frågan. Principiellt är det intressant att diskutera ekonomiskt ansvarstagande med en moderat riksdagsledamot så här sju månader efter regeringsskiftet eftersom ni lämnade

över ett budgetunderskott på 74 miljarder kronor i år. Det gör att hela diskussionen om hur man ska finansiera alla sina reformer hade varit bra att tänka på i regeringsställning. Det hade gjort arbetet lite enklare just nu.

Den här regeringen tänker finansiera sina förslag. Det har vi alltid gjort, och det kommer vi alltid att göra. Vi har också en plan att steg för steg boka av budgetunderskottet och hamna i balans i de offentliga utgifterna igen. Vi tror att det är viktigt. Det är viktigt för Sverige, och det är viktigt för investeringsviljan i vårt land.

Det vi däremot också har sagt är att Sverige har underinvesterat under en lång rad år. Vi ser att det finns ett behov av att investera mer i bostadsbyggande och i infrastruktur. Det finns ett antal viktiga investeringar som påverkar tillväxtkraften i Sverige.

Därför har vi sagt att för att ha koll på investeringarna i samhällsekonomin vill vi parallellt med budgeten redovisa en investeringsplan.

Anf. 80 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Jag vet inte riktigt vad Mikael Damberg gjorde under de två föregående mandatperioderna. Men han måste ha missat att Socialdemokraterna lade fram förslag på budget- och statssaldo i sina budgetar som var på nästan identisk nivå. Skillnaden handlade bara om hur vi prioriterade resurserna.

Det är dock intressant att konstatera att regeringen vill ta bort överskottsmålet. Man vill kraftigt bygga ut bidragssystemen och ta bort den borte tidsgränsen i sjukförsäkringen. Nu vill man också starta stora infrastrukturprojekt som man inte har finansiering för. Det här är en utveckling som kommer att innebära att vi inte kan föra en expansiv politik i dåliga tider, för den här regeringen tar inte ansvar för landets ekonomi.

Anf. 81 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag konstaterar bara att 74 miljarder i budgetunderskott i år begränsar våra möjligheter att göra investeringar i år. Om man inte för en ansvarsfull ekonomisk politik får man äta upp det i senare tider. Det är exakt det Sverige har fått erfara. Det berodde på att ni sänkte skatter. Ni sänkte skatter jämt, i både goda och dåliga tider och oavsett om ni hade pengar eller inte. Till slut blev det ett budgetunderskott.

Vi hade velat göra annorlunda med pengarna. Varje gång ni redovisade de stora skattesänkningarna redovisade vi hur vi kunde investera dem i bostadsbyggande, i infrastruktur och i utbildningspolitik, för vi tyckte att det var viktigare investeringar att göra för Sverige. Det är den inriktningen vi också tar för Sverige nu när vi har bytt regering.

Däremot är det viktigt, och lite anmärkningsvärt, att Moderaterna hamnar i positionen att man inte tycker att man ska redovisa en investeringsplan bredvid statsbudgeten. Är det inte bra att ha koll på de investeringar som görs i ett samhälle? Jag tror att det är en av de långsiktigt viktigaste frågor vi ska ägna oss åt – att investera mer för att skapa mer tillväxt i vårt land. Men vi kommer inte att börja låna till det.

Anf. 82 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Jag har en fråga till infrastrukturministern. Aida Hadzialic meddelade tidigare i dag att regeringen har tappat fart. Det är extra oroväckande när man har att göra med en infrastrukturminister som handhar trafikfrågor. Ett sätt att göra detta är att lägga över frågan om Bromma på en miljöpartist som inte vill ha Bromma.

Den här riksdagen har nu vid två tillfällen sagt till regeringen att vi vill behålla Bromma. Mina frågor till infrastrukturministern är för det första: Kommer hon på något sätt att agera i frågan? Det är ju en infrastrukturfråga och inte en bostadsfråga. För det andra: Kan vi förvänta oss att den här regeringen lägger ned Bromma?

Stockholmsregionen behöver veta detta för sin fortsatta planering av den tillväxt som gör detta land till ett tillväxtland.

Anf. 83 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Den här regeringen, som är tillsatt för denna mandatperiod som omfattar fyra år, från 2014 till 2018, kommer garanterat inte att lägga ned Bromma.

Om Bromma ska läggas ned i en framtid kommer att avgöras av huruvida man kommer att kunna garantera kapaciteten – både den som det finns behov av i dag och den som det kommer att finnas behov av i framtiden.

Den beredningsperson som regeringen har tillsatt har till uppgift att just titta på om det finns andra sätt att tillgodose både behoven av tillräcklig flygkapacitet till och från Stockholm och möjligheten att frigöra värdefull central mark i Stockholm för bostadsbyggande. Om dessa båda mål inte går att förena kommer Bromma att vara kvar. Om det däremot visar sig att det är möjligt att flytta kapaciteten någon annanstans är det definitivt ett arbete som man behöver titta närmare på.

Anf. 84 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för början till svaret. Fortfarande är problemet detsamma. Om vi i Stockholmsregionen inte vet hur man ska planera den fortsatta tillväxten för att regeringen öppnar upp för att stänga ned Bromma innebär det problem.

Ett konkret problem är till exempel den fortsatta utbyggnaden av Tvärbanan till Kista, som skulle knyta ihop Bromma och Arlanda flygplats mycket bättre och skapa bättre kopplingar här i länet. Man kan alltså inte fortsätta satsningen förrän man vet hur det blir med Bromma. Det spelar roll för Stockholmsregionen att få ett besked i frågan. Det spelar också roll för andra regioner i det här landet som är beroende av kopplingen gentemot Stockholm.

Det är betryggande att statsrådet säger att man inte ska lägga ned utan att kunna säkra kapaciteten. Men denna riksdag har vid två tillfällen varit tydlig mot regeringen med vad man vill. När ska regeringen lyssna?

Anf. 85 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Det finns en fastställd praxis för hur regeringar ska hantera tillkännagivanden från riksdagen. Den här regeringen har ingen ambition att förfara på något annat sätt än vad tidigare regeringar har gjort, det vill säga vi tar till oss de tillkännagivanden som riksdagen fattar beslut om och bereder dem i vanlig ordning.

Det finns inga besked att lämna om huruvida Bromma flygplats kommer att vara kvar i all framtid. Däremot finns det ett arbete som pågår som handlar om att säkerställa flygkapaciteten i Stockholmsområdet, vilket naturligtvis är oerhört viktigt för Stockholmsregionen men också för alla andra regioner i Sverige. Då talar vi både om det nuvarande kapacitetsbehovet och om kommande behov av att kunna flyga till och från huvudstadsregionen.

Jag tror inte att frågeställaren egentligen förväntar sig att jag här i en frågestund ska svara med en tidpunkt för när detta eventuellt ska kunna ske.

Främjandet av förnybar energi

Anf. 86 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Herr talman! Min fråga vänder sig till energiminister Ibrahim Baylan. Den handlar om vårt hållbara samhälle och energipolitikens betydelse för detta.

Sysselsättning och tillväxt i Sverige är helt beroende av att det finns en god och tillförlitlig tillgång till el till konkurrenskraftiga priser. Samtidigt vet vi att vi ska ställa om till en hållbar energiförsörjning.

En del av detta är att främja den förnybara energin. Sverige har unika förutsättningar, nära nog, när det gäller förnybar energi med vår goda tillgång på vind och vatten, skog och jord. Det finns mycket stor potential för att bygga ut detta under lång tid framöver.

Min fråga till energiministern är helt enkelt vad regeringen avser att göra för att främja den förnybara energins utveckling.

Anf. 87 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan. Det är precis som Per-Arne Håkansson säger: Vi har goda förutsättningar när vi nu tittar på den kraftfulla tekniska utveckling som sker inom det förnybara området. Det är skogen, vinden och vattnet framför allt, som ledamoten nämner.

Vi har i dag en pågående utveckling där vi får ut alltmer el från framför allt vind och skog. Jag tror att detta går att främja ytterligare. Det är mot den bakgrunden regeringen har föreslagit att vi bygger ut de gröna certifikaten tillsammans med Norge med ytterligare fem terawattimmar. Vi lägger fram förslag på att stödja solceller, där vi aviserar en ökning med ytterligare 150 miljoner för nästa år. Det har ganska nyligen införts möjligheter att göra skatteavdrag för mikroproduktion.

Jag menar att det är en viktig del att se till att vi långsiktigt får ett hundra procentigt förnybart elsystem.

Anf. 88 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Herr talman! Jag vill tacka energiministern för svaret.

Det finns mycket om effekter och hållbar utveckling som vi kan stödja oss på när det gäller de förnybara energikällorna. Vi har också möjligheter till exportutveckling för de här områdena. Det finns en stor potential, inte minst för exportindustrin när det gäller utveckling av de här energikällorna.

Särskilt solenergin har kommit i ljuset nu, inte bara för att årstiden börjar bli solig utan snarare för att man har lyckats utveckla energikällan på ett bra sätt.

Hur ser energiministern på möjligheterna att utveckla solenergin ytterligare i Sverige?

Anf. 89 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Jag är övertygad om att vi har ett gyllene tillfälle just nu när det gäller energisektorn. Den snabba tekniska utvecklingen inom solceller, vindkraft och bioenergi gör att vi skulle kunna utveckla detta steg för steg. Det gäller inte minst att vi ska försäkra oss om alltid ha tillgång till el på ett förnybart sätt.

Om vi nu är rappa och pigga, och inom ramen för Energikommisionen dessutom kan nå en blocköverskridande överenskommelse om utvecklingen på området, kan Sverige också vara ledande internationellt. På det viset kan vi utveckla en helt ny industri som genererar såväl jobb som tillväxt. Och vi kan göra det på ett smart sätt så att vi gör det förnybart och kan hjälpa andra länder.

Det finns ett gyllene tillfälle här. Och regeringen är angelägen om att ta vara på detta. Men det måste också finnas en vilja i riksdagen. Det är därför vi har startat Energikommisionen, som har påbörjat sitt arbete.

Anf. 90 ANDRE VICE TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund avslutad. Jag vill tacka statsråden och de deltagande ledamöterna.

§ 8 (forts. från § 6) **Äldre frågor** (forts. SoU11)

Anf. 91 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr ålderspresident! Jag är glad att det är du som sitter här just nu.

Med 1 miljard i år och 2 miljarder per år under mandatperioden från 2016, införhandlade av Vänstern, stärker vi bemanningen på äldreboenden. 2 000 fler anställda i år och 5 000 fler anställda från 2016 är inte särskilt dåligt. Men så mycket mer behövs för att uppgradera hela äldreomsorgen.

Vi har prioriterat bemanning. Mer personal gynnar de äldre och personalteamerna. Högre bemanning är också en förutsättning för att personalen ska kunna ha fortbildning och utbildning, och kunna göra ett bra jobb. Det handlar om ökad trygghet och kvalitet för de äldre. Ingen äldre demenssjuk ska känna sig övergiven på natten. Det handlar om en värdig vård.

Många som jobbar inom välfärden jobbar deltid, har delade turer och har visstidsanställningar. Det är vardagen ute bland välfärdsjobben, särskilt inom äldreomsorgen. Bra arbetsförhållanden gynnar förstås de anställda men specifikt de boende. Det hänger liksom ihop. Inte sant?

Vem är det som tar ansvar för sina föräldrar, sina svärföräldrar och så vidare? Det är oftast vi kvinnor. Det här är också en jämställdhetspolitisk fråga. Många anhöriga går på knäna i dag. Många kvinnor går ned på deltid, och förlorar på det sättet pension, för att ta hand om äldre anhöriga när omsorgen inte räcker till.

Mellan år 2001 och 2012 försvann 31 000 särskilda boendeplatser. Det är en minskning med ungefär var fjärde plats. Samtidigt ökade antalet som fick hemtjänst med 41 000 personer. Det är en rejäl ökning. Stockholms universitet har tittat lite på det här och pekar på att de flesta äldre med hemtjänst får betydligt mindre hjälp än äldre som har särskilt boende. Då kan man lätt räkna ut att det är de anhöriga som har fått rycka in när boendeplatserna har minskat så drastiskt.

Äldre vill bo hemma så länge det går. Men att få flytta när man inte längre orkar bo själv, när man är orolig och när det händer jobbiga saker, borde vara en rättighet. Så är det inte i dag, oavsett om det är en röd eller blå kommun – det vill jag säga. De äldre som antligen får en plats är oftast så sjuka och så illa därän att äldreboendet, som skulle vara någon sorts gemenskap, i stället blir någon sorts hospiceverksamhet med stängda dörrar. Jag tycker att vi kan bättre i Sverige.

Jag ska berätta en sedelärande historia om hur det kan gå till. Den handlar om min pappa. Han är 94 år, men när han var 92 år fick han möjlighet att bygga om sitt badrum genom Stockholms stad – jättebra. Stadsbyggnadskontoret beviljar sådant. Och det gick galant att få igenom det.

Då tänkte han och jag ”Vad bra, då kan han få ett korttidsboende. Det tar ju ändå tre veckor. Hur ska det annars gå till?” Min pappa som är en alert person tog kontakt med stadsdelsnämnden och fick svaret ”Du får klara dig med en skogstoa, och så kan du vaska av dig i köket.” Jag tyckte att det var konstigt och ringde upp för att kolla om de verkligen hade sagt så. De sa precis samma sak till mig som till 92-åringen, som inte direkt har legat samhället till last. Skogstoa och vaska av sig i köket var det som gällde.

Vi överklagade precis som man ska göra, först till förvaltningsrätten. De var ganska iskalla och avslög överklagandet. Vi gick vidare till kammarrätten. Det är en viss affär, och det tar lite tid. Kammarrätten biföll. Det var en seger. Men det kom liksom lite för sent. Herregud, badrummet stod där sedan tre veckor tillbaka. Och min pappa hade fått klara sig med skogstoa och med att vaska av sig i köket. Man kan fundera på om det var rätt svar.

Jag är alltså en av många anhörigtorpeder. Och en av våra uppgifter är att ligga på, att överklaga beslut och att kolla. Om man är äldre och ensam i dag och inte har några anhöriga blir man väldigt ensam och utlämnad. Så kan det vara i Sverige i dag, oavsett kommun – det vill jag också säga.

Vänstern vill lyfta upp att riksdagen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att se över hur vård och omsorg i det ordinära boendet kan kvalitetssäkras, i enlighet med reservation 3.

Riktlinjer kommer och går. Och det verkar ibland vara lätt att förtränga dem, både ute i landsting och kommuner tyvärr. Det är något som man inte tittar särskilt mycket på. Ibland ligger riktlinjerna längst ned i dokument-skåpen. Det är i stället ofta budgeten i stadsdelen och kommunen som avgör vilken hjälp som kan ges.

För några veckor sedan lämnade Socialstyrelsen sitt förslag om nationella riktlinjer i äldre vården till regeringen. Det är bra. Förslaget innebär bland annat att äldreboenden ska vara bemannade på natten. Det låter väl ganska rimligt? Små robotar eller något annat kan inte styra verksamheten. Allt annat blir väldigt otryggt. Det ska inte vara bostadsort som ska avgöra tryggheten i boendet. Äldre och anhöriga ska inte behöva spela tombola om att det ska finnas bemanning på natten på samtliga avdelningar. Det är en självklarhet.

De äldre som har störst behov av vård och omsorg ska prioriteras. Och äldre människor ska självklart kunna välja vilket äldreboende de ska bo på, vilken person som ska komma hem till dem och så vidare. Så är det inte i dag, oavsett om man har LOV eller inte.

Då kan man fråga sig om LOV, eller om jag döper om det till etableringsfriheten, har inneburit det. Jag lyfter förstås fram min hemkommun Stockholm, som har varit Alliansens stora skyltfönster. I dag har Stockholm 135 privata utförare av hemtjänst och 25 kommunala hemtjänst-enheter. På det sättet ser det ut. Då kan man undra hur det har gått. Är det hoppсанbra, eller är det halvbra? Hur går det egentligen i Stockholm?

Då har Socialstyrelsen sina fantastiska uppföljningar, som är bra att titta i ibland. Då ska man betänka att Stockholm är den mest privatiserade kommunen i hela Sverige och har lyfts fram i olika sammanhang. Man kan se att Stockholms kommun inte får enda grön plupp. Vad är då en grön plupp? Jo, det betyder att man tillhör de 25 procent av kommunerna som får bäst utfall. Stockholm får väldigt många gula pluppar – det är mitt-emellan-kommuner – men också rätt många röda pluppar, som är kommunerna med sämst utfall, ungefär 25 procent. Det är intressant, för Stockholm har ju höjts till skyarna som det stora paradnumret.

Det finns utsagan att konkurrens gynnar kvalitet. Men man kan fråga sig om det är så alla gånger. Även om detta inte direkt belyser kvalitetskillnader mellan privat och egenregi i Stockholm belyser det resultatet i en kommun med stark privatisering. Det har inte heller blivit billigare men mycket rörigare när det gäller kopplingen till vårdcentraler, som även de är ute på drift liksom, och kopplingen tillbaka till akutsjukvården och så vidare. Det är ganska hårt för en del på sjukhusen att hålla reda på 135 utförare.

Det är viktigt för äldre i Sverige att kunna känna sig trygga och kunna prata med personalen obehindrat. Det tycker jag också är en rättighetsfråga. I en undersökning gjord av Sveriges Radio anser 51 procent av kommunerna att äldreomsorg på andra språk än svenska är jätteviktigt. Men tittar man på utfallet, hur många kommuner som erbjuder detta, ser man att det är 66,7 procent som säger att de inte gör det.

Socialstyrelsen bör därför få i uppdrag att särskilt uppmärksamma hur äldreomsorgen fungerar för äldre med utländsk bakgrund och hur stödet till anhängvårdare med utländsk bakgrund utvecklas. Vi kan bättre!

Jag vill av hänsyn till tid och rum inte yrka bifall till alla reservationer från Vänsterpartiet utan väljer att lyfta upp reservationerna 3 och 16 och yrka bifall till dem.

Prot. 2014/15:91
23 april

Äldrefrågor

Anf. 92 BARBRO WESTERHOLM (FP):

Herr ålderspresident! Först vill jag säga att vi i Folkpartiet naturligtvis står bakom våra reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 6.

I förrgår var jag i Göteborg på en äldrekonferens. Där fick vi lyssna till Åsa Regnér, som tog upp den nedlagda Äldreutredningen och sa att den ska ersättas av en kommission för kvalitetssäkring inom äldreomsorgen. Hon gick inte närmare in på vad det skulle handla om, utan det var det vi fick veta då.

På tåget i går läste jag Birgitta Odéns bok *Äldre genom tiderna – åldrande och äldrepolitik som en historiker ser det*. Här finns ett kapitel som skildrar alla de utredningar som har genomförts av olika regeringar inom det här området. Innehållet i dem är påfallande lika. Vi vill ge årsrika människor makt att bestämma över sin vardag. Det ska finnas valfrihet. Det ska vara hög kvalitet på det ena och det andra. Tjocka betänkanden handlar det om.

Men vad hände sedan? Då kopplar jag till Finn Bengtssons inlägg, om miljarder som man säger att man vill satsa, och så kommer man ned till 60 miljoner, en tummetott. Varför vill regeringar inte satsa mer i kronor och ören? Är det därför att man inte ser årsrika människor som en resurs utan som något slags tärande del av samhället?

Vad vi ska göra är naturligtvis att ta vara på den resurs som årsrika människor utgör och också förebygga att det blir ett resurstapp, förebygga ohälsa och kompensera för funktionsnedsättningar, så att människor kan fortsätta att vara "någon" och inte känna sig utanför samhället, att bli till "ingen" därför att man inte längre kan göra det man tidigare har kunnat göra, inom arbetslivet eller inom den civila sektorn.

Jag undrar om det handlar om ålderism, åldersdiskriminering, en syn på årsrika människor som är nedgraderande och förminskande. Det finns historiker som har skrivit om detta också. Det går igen tusentals år tillbaka i tiden, så det är inte så lätt att vända på skutan.

Men här i politiken i dag kan vi i alla fall försöka göra något av alla de vackra ord som vi har satt på papper. Det här betänkandet innehåller många göra-förslag. De är inte satta i ett sammanhang, eftersom detta är ett motionsbetänkande.

För Folkpartiets del handlar om att göra något för dövblinda årsrika människor. Det är kanske upp till 30 000. Att födas med dövblindhet är en sak, men det är en annan sak att bli dövblind när man har kommit i åren och inte har någon som helst vana att röra sig i samhället när man varken ser eller hör. Det är en liten bit i göra-programmet, att skaffa tolkar.

Vi har också detta att i äldreboendena kunna kommunicera på sitt eget språk. Vi har nu några hundra tusen årsrika människor som är födda i andra länder och som tappar den svenska som de har lärt sig. Man skulle kunna använda fiffig ny teknik. Om det på det boende där de bor inte finns någon som talar deras eget språk kan man använda sig av den teknik som finns, med Skype och annat, för att möjliggöra dialoger.

Det finns en massa göra-saker som vi kan sätta i sjön och som vi tyvärr naturligtvis måste sätta prislappar på, för att övertyga finansministrar och motsvarande i kommuner och landsting om att detta är viktigt inte bara utifrån humanitära skäl – det har jag sagt många gånger här i kammaren. Det är bra för ekonomin att göra och göra rätt och är naturligtvis allra viktigast för de människor som det handlar om och deras anhöriga, att ge livskvalitet.

Jag är uppfylld av att försöka få till att vi ska göra mer och använda det som redan är skrivet, i stället för att skriva samma sak gång efter annan. (Applåder)

Anf. 93 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr ålderspresident! När man tittar på siffrorna kan man fundera: Jaha, var det 60 miljoner över? Men så är det inte riktigt.

Först och främst föll budgeten, som alla kommer ihåg. Det blev ganska rörigt. Vi tappade 1 miljard på det sättet i år och sitter med er budget – det ska man komma ihåg. Det blev väldigt rörigt på vägen.

Det är vissa frågor där man kommer att omdirigera lite. Det handlar delvis om pengarna till boende. Den frågan ska ses över och kommer tillbaka igen i höst, om jag inte är ute och cyklar. Det handlar också om att analysera vilken typ av boenden vi har satsat på. Vilka typer av boenden blev det? Var till exempel trygghetsboende så bra? Det finns massor med sådana frågor, som inte känns okej. Och sedan har vi detta med: Nu kör vi det här också.

Jag tillhör dem som jättegärna hade sett ytterligare skattehöjningar. Jag kommer från det hållet och vill att man ger mer pengar till välfärden. Man kunde ha valt att ta bort både RUT och ROT och andra bidrag och fyllt på där pengarna verkligen behövs.

Sedan kan man fundera: Det behövs fler utbildade människor inom omsorgen. Det tycker jag är en basfråga. Det är först när man har alla dessa människor anställda, när det är full bemanning, som man kan utbilda. Är det så att människor rusar in och ut på ett boende är det väldigt svårt att hålla en utbildning.

Jag kan hålla med dig om att man skulle önska en stor samsyn i vissa av de här frågorna, att man hade stora projekt som man beslutade om tillsammans och lade pengarna i en låda och sa: Det här tycker vi är jättebra – det kör vi i 20 år, så att det blir lite avtryck av det hela. Men så fungerar ju inte politiken i Sverige.

Jag vill återigen påminna om vad som hände i december.

Anf. 94 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr ålderspresident! Jag är inte den som säger ja till skattehöjningar. Jag vill att vi på ett effektivt sätt använder de skattepengar vi redan betalar till äldreomsorgen och hälso- och sjukvården. Det går. Det handlar om ledarskap. På de äldreboenden där vi har bra ledarskap har de inte personalproblem, för de har ingen personalomsättning. Personalomsättning kostar mycket pengar. Om man inte behöver ägna sig åt att nyrekrytera är det en klar vinst. På samma sätt ser vi att sjukskrivningarna på de välskötta boendena är väldigt låga.

När det gäller äldreboendesatsningen har Ewa Samuelsson, tack och lov, fått fortsätta sin utredning. Det gäller boendena, hur vi ska se på investeringsstöd och annat. Utredningen bygger vidare på Boverkets analys av hur det gick med den första satsningen. Det går som en röd tråd genom Alliansens olika satsningar att vi hela tiden har utvärderat hur det går.

När vi får påtalat att något inte är bra – sänkning av 70-årsgränsen för äldreboendena, utformning av investeringsstödet – vill jag säga att Ewa Samuelsson kommer med förslag. Det kan hända att vi behöver satsa lite mer på investeringsstöd. Det får vi se i höst när hon kommer med sin utredning.

Boendefrågan är superviktig att klara av. Människor är olika och har olika behov. Någon sa i går: 75-åringarna vill bo kvar i sin gamla bostad. 85-åringarna önskar att de hade flyttat när de var 75.

Anf. 95 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr ålderspresident! Ryggraden i all äldreomsorg är personalen, en välutbildad personal som är motiverad att göra ett bra jobb. Därför har vi prioriterat satsningen på fler anställda och på utbildning.

Det ser väldigt olika ut. Det finns mycket välskötta boenden och det finns boenden som absolut inte är välskötta. Det handlar också om arbets-situationen inom äldreomsorgen. Äldreomsorgen är inte känd för att ha trygghet i arbetsformerna, utan det bygger mycket på att man tar in tillfälliga vikarier, har delade turer och så vidare. Allt det dränerar personalen.

Om man under ett antal år gör den stora satsningen på personal finns det möjlighet att bygga på äldreomsorgen på ett helt annat sätt. Det tror jag är en bra början. Vi får många larmsignaler om boenden runt om i Sverige. Boendena har varit icke-bemannade, det har hänt jobbiga saker, personalen har inte varit utbildad. Det finns en hel rad sådana skeenden.

Det är jättebra att man tittar över boendena. Det behöver byggas betydligt fler äldreboenden. Man måste bli mer generös med att säga ja till de äldre som vill flytta; där tror jag inte att det finns någon annan politisk linje. Men det handlar om pengar. Välfärden måste ha mer pengar. Ungefär 10 procent avslås i Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala. Det behövs helt enkelt mer resurser.

Dessutom behöver vi se över vilken typ av boenden vi ska ha. Nu utreder Ewa Samuelsson det, och det kan vara förnämligt. Då kan de äldre landa i boenden inte när de är supersjuka utan när de fortfarande har aktiva år kvar.

Anf. 96 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr ålderspresident! Larmsignaler, ja, men vi måste lyfta upp de bra exemplen som visar att man till ganska så låga kostnader driver en bra verksamhet. Jag känner att för varje larm som kommer borde man lyfta fram ett antal exempel på boenden där saker och ting fungerar väl. Jag skulle vilja att de ställen som fungerar väl sammanfattades i en bok där det beskrevs hur de gör. Det handlar inte om matematik, alltså exakta siffror på hur stor personalen ska vara, utan det handlar om behoven hos de boende, vilka kan växla över tid.

Jag har besökt boenden där livets slut nalkats för somliga. Det har inte varit några problem att ta in mer personal om anhöriga till exempel inte

velat vaka. På andra håll är det inte så. Det handlar om bra ledarskap, vilket vi på allianssidan lyft fram mycket tydligt.

När det gäller boendena är det viktigt att få rörlighet på bostadsmarknaden. Ivar Lo-Johansson och Socialstyrelsen, min gamla myndighet, trummade ut att man skulle bo kvar i sin gamla bostad, men man hörde inte efter hur årsrika personer egentligen ville ha det. I dag märker vi hur fler och fler vill flytta, och då finns det en propp. Det finns en del hinder. Ett sådant är kommunalt ointresse. Ett annat är reavinst- eller flyttskatten, som är väldigt bekymmersam i dag.

Jag vill gärna avsluta med att tacka Göran för mycket bra samarbete under dessa drygt åtta år.

Anf. 97 CATHARINA BRÅKENHJELM (S):

Herr ålderspresident! Många äldre har ett gott liv. De lever ganska bra. Men det finns också stora brister i vår vård och omsorg. Jag har precis läst en skönlitterär bok som handlar om vården på 50-talet, när polion var utbredd i Sverige. Det är en skildring av den tidens syn på vården. Då hade äldre, sjuka och personal absolut ingen talan. Vi har en bra äldreomsorg i dag, det får man inte glömma, men den kom inte till utan bra politiska beslut. Vi har lyckats bra med vår sjukvård och vår folkhälsopolitik och lever både länge och väl.

Äldreomsorgen är en viktig jämställdhetsfråga. Många fler kvinnor än män är beroende av äldreomsorg. Det beror dels på att kvinnor lever längre, dels på att mannen oftast är den äldre i förhållandet. Det är kvinnan som blir ensam de sista åren, men innan dess har hon hjälpt sin man med hans omvårdnad.

I äldreomsorgen jobbar dessutom 90 procent kvinnor. När äldreomsorgen i dag inte räcker till, vilket vi har många exempel på, är det kvinnor i 50-plusåldern som får rycka in och stötta när det brister. Det innebär att många kvinnor får klara ett heltidsjobb, sköta nästan all markservice i hemmet och sedan även stötta åldriga föräldrar där hemtjänsten brister.

Många kvinnor går ned till deltid för att klara situationen. Då får de lägre lön, blir inte självförsörjande och får en lägre pension. När jag besöker äldreboenden runt om i landet brukar jag fråga vad det är som fattas, vad de önskar att vi gjorde. Jag får så gott som alltid samma svar: Vi behöver bli fler. Vi behöver mer personal.

Herr ålderspresident! Äldreomsorgen har sedan några år varit lite mer i fokus än vanligt. Upprinnelsen var att människor var upprörda över några fall av vanvård på ett par äldreboenden. Dessa fall hör inte till vardagen, men det fick upp ögonen på många. Äldrefrågorna kom ut i dagsljuset.

Vår syn på äldreomsorgen har förändrats ganska mycket. Förr var de gamla tacksamma, och av undersökningar kan vi se att de allra äldsta fortfarande är mycket tacksamma. Den yngre generationen äldre vill ha ut lite mer av livet än bara omvårdnad. De vill inte bara överleva utan också leva när de blir äldre och fylla dagarna med meningsfulla saker.

Jag undrar ibland varför det är så svårt för de goda exemplen inom äldreomsorgen, som faktiskt finns runt om i landet, att sprida sig. Jag kan besöka boenden som är fantastiska i sitt sätt att arbeta, men det arbetssättet sprider sig inte, inte ens till äldreboenden i samma kommun. Det tycker jag är mycket konstigt. Varför är det så? Barbro berörde det lite grann tidigare.

Äldreomsorgen behöver mer resurser. Det verkar vi vara eniga om, om inte annat så åtminstone i alla motionsyrkanden. Däremot kan man inte riktigt utläsa det ur budgetarna. Regeringen satsar i år 1 miljard till mer personal inom äldreomsorgen. Sedan fortsätter vi att satsa 6 miljarder under resten av mandatperioden, de tre år som är kvar. Det är ungefär 2 miljarder mer än de fem högerpartierna satsar. Den här satsningen hade vi med i höstens budget, som röstades ned av de borgerliga partierna. I begreppet "borgerliga" innefattar jag naturligtvis Sverigedemokraterna. Regeringens satsning tycker jag är bra, men den är långt ifrån tillräcklig.

Herr ålderspresident! Innehållet i den hjälp man får i sin vardag är det allra viktigaste för våra äldre, inte vilket bolag som ska utföra tjänsterna. Jag kan inte förstå varför man måste ha riskkapitalbolag bara för att man ska få välja när man ska gå upp på morgonen, vad man ska äta till lunch, när man vill duscha eller om man vill gå ut på promenad. Det är för mig helt obegripligt. Självklart ska den äldre vara delaktig i sin biståndsbedömning. Självbestämmanderätten ska vara hela livet ut.

Det krav som ideligen hörs från den här talarstolen om att tvinga kommuner att införa LOV säger vi bestämt nej till. Valfrihet är viktigt för oss. Därmed säger vi inte nej till att det kan finnas privata företag inom äldreomsorgen, men all skattefinansierad omsorg som betalas av våra gemensamma pengar ska vara kontrollerad och kvalitetssäkrad. Man ska verkligen ha full koll på verksamheten, så att den följer de mål vi har satt upp.

Det måste också finnas åtgärder att vidta om verksamheten inte lever upp till de mål vi har för en bra äldreomsorg. På den tekniska sidan är upphandlingskatalogen med krav tjock. Det finns väl specificerade sanktioner om man inte lever upp till kraven. Ofta, för att inte säga alltid, är det fråga om ekonomiska sanktioner. Men när det gäller den mjuka omvårdnadssidan ser det helt annorlunda ut. Varför är det så?

Inför framtiden tycker jag att det är viktigt att vi har en omsorg som bygger på behov. Den som har ont om pengar ska få en bra och tillgänglig omsorg, men också den som har gott om pengar ska tycka att vår äldreomsorg är tillräckligt bra. Annars riskerar vi att få en urholkad äldreomsorg med ett lågt basutbud. Vi har redan sett början på den här utvecklingen. De med gott om pengar köper sig RUT-tjänster när äldreomsorgen inte räcker till. De som har en sämre pension behöver kanske också den här hjälpen, men de har inte råd, och då får de vara utan.

Det här handlar om huruvida vi tycker att marknaden ska få styra planeringen av var och hur äldreomsorgen bedrivs eller om vi ska styra den med demokratiska beslut. Ett samhälle där de starkaste styr och de starkaste rösterna styr har aldrig varit ett bra samhälle.

Herr ålderspresident! Frågan om våld mot äldre, speciellt äldre kvinnor, har äntligen uppmärksammats. Det här är en fråga som innehåller väldigt mycket, allt från våld i hemmet till kränkande beteende, våld och hot inom vården. Undersökningar har också visat att äldre kvinnor inte anmäler det här. Det är inte heller ovanligt att äldre kvinnor utsätts för våld i sina relationer. Man skulle kunna beskriva det som en omvänd hedersproblematik som grundas på att man ska hålla ihop inom äktenskapet; det som sker inom hemmets fyra väggar ska stanna där.

Hur vanligt det är med våld i nära relationer vet man inte riktigt, men man tror att 3–7 procent av den äldre befolkningen utsätts för någon typ av övergrepp. Många lever i villfarelsen att våld inte förekommer bland

äldre människor. Men om man lever i en relation där maken har utövat våld mot sin fru hela livet fortsätter det även om mannen blivit pensionär.

Herr ålderspresident! Tillgången till bostäder för äldre är en viktig fråga om vi ska kunna klara av den demografiska utvecklingen. Här har man inte lyckats särskilt bra från politiskt håll. Boverket säger i sin utvärdering av investeringsstödet till äldreboendestäder att stödet inte har ökat det totala antalet platser i särskilda boendeformer. Snarare har platsernas antal minskat med ett par tusen.

Här måste man också införa ett nytt tänkande och redan från början bygga bostäder med tanke på tillgänglighet, så att det går att bo där i livets alla skeden. Man vet inte vad som händer. Man behöver inte bli gammal för att bli funktionsnedsatt. På så sätt blir det mer ekonomiskt, bättre och tryggare för alla. Att göra bostadsanpassningar i efterhand är väldigt dyrt. De allra flesta människor vill bo kvar i sitt hem så länge som möjligt, och då känns det väldigt sorgligt om det är så illa byggt att man tvingas flytta av bostadspraktiska skäl.

Även ny teknik borde man använda sig av. Bra teknik finns framtagen, och man kan bygga in den redan när man bygger bostäderna. Det är väldigt skralt med användandet av ny teknik i Sverige, till skillnad från i många andra länder, bland annat England. Det ganska förlegade trygghetslarmet, som man har på armen eller runt halsen, är nästan det enda man använder i Sverige.

Herr ålderspresident! Sammanfattningsvis finns det mycket kunskap om vad som brister och vad som skulle behöva göras för att utveckla vår äldreomsorg på bästa sätt och ge våra årsrika människor ett gott liv utan diskriminering. Regeringen kommer att arbeta med färdriktningen inom äldrepolitiken. Ett av de första och kanske också största stegen är att satsa på ökad bemanning. Vi kommer att ta fram en kvalitetsplan för äldreomsorgen, innefattande många av de intentioner som genomsyrar dagens motionsflöde.

Herr ålderspresident! Med hänvisning till pågående arbeten på olika områden avstyrker jag alla motionsyrkanden och yrkar i stället bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Lennart Axelsson och Mikael Dahlgvist (båda S) samt Jan Lindholm (MP).

Anf. 98 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr ålderspresident! Med anledning av anförandet från Socialdemokraternas Catharina Bråkenhielm har jag ett antal frågor gällande det budgetförslag som vi kommer att ta beslut om här om någon vecka.

I ert förslag väljer ni att ta bort de medel som finns avsatta för egenkontroll i kommunerna. De finns för att man ska kunna få en bättre kvalitet på de boenden som vi har hört här att även Socialdemokraterna anser vara viktiga. Ni har valt att ta bort 50 miljoner i resurser som skulle förbättra samverkan mellan berörda aktörer. Ni tar 50 miljoner från demensplanen och 50 miljoner från investeringsstödet till äldreboenden. Ni minskar förutsättningarna för att stärka kompetensen genom att ta 140 miljoner därifrån. Vad gäller Måltidslyftet gör ni en sänkning på 75 miljoner.

Är det Socialdemokraternas bedömning att det här är områden som inte förtjänar förstärkning och förbättring?

Prot. 2014/15:91
23 april

Äldrefrågor

Anf. 99 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik:

Herr ålderspresident! Angående siffror och vad man lägger resurser på kan jag säga att den borgerliga regeringen hade projekt där man lade små duttar, medan vi har samlat ihop allt. Just nu prioriterar vi förstärkningar inom äldreomsorgen i form av ökad personaltäthet. Det innebär inte att de andra sakerna är oviktiga på något vis. Vi kommer naturligtvis att återkomma till dem.

När man har 50 miljoner låter det som ganska mycket, men slår man ut dem på många kommuner och de satsningar som görs kommunvis blir det väldigt lite. Projekt är också till för att avslutas eller vara under en kort tid. Det betyder inte att det skulle vara oviktigt.

När man får mer personal väljer man också vad man vill använda den personalen till. Det är ingenting som säger att det behöver ske direkt i vården. Anders W Jonsson hade exemplet att resurserna kan komma att gå till tvätt och städning. Det är helt valfritt vad man ska använda pengarna till ute i kommunerna. Men det blir en ganska stor förstärkning i kommunerna, och detta är bara början. Jag kan inte se att det skulle bli sämre.

Däremot är jag lite fundersam över hur de borgerliga har satsat. Man har till exempel satsat på att sänka krogmomsen. Lika mycket som man sänkte krogmomsen med varje år går till satsningen på äldreomsorgen under fem år. De siffrorna kan man också laborera med. Är verkligen det viktigaste för de borgerliga partierna att de här företagarna tillskansar sig större vinster?

Ibland funderar jag på om jag verkligen är i socialutskottets debatt eller om jag är i näringsutskottets debatt. Det är mest företagandet debatten handlar om.

Anf. 100 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr ålderspresident! Nu var det inte jag som på något sätt förde upp näringslivet. Jag försökte fokusera på det som rör de äldres vardag i grunden, in i mörket, och på dem som har behov av en bättre demensplan. Det gäller dem som har ett behov av att de som jobbar i det boende där de befinner sig under den sista delen av sitt liv har kompetens att möta.

Det handlar om att stärka upp och möta de anhöriga som ibland har svårt att veta hur de ska hantera situationen när den de har kär hamnar i en demenssjukdom och därmed inte längre fungerar som personen gjorde tidigare. Hur ska man bemöta för att fortfarande bemöta på ett bra och värdigt sätt?

Ni väljer att ta bort satsningen på förstärkning av kompetens trots att vi har sett att det är ett stort behov att de som jobbar inom äldreomsorgen har rätt kompetens. Det räcker inte med att det är fler i personalen. Det måste också vara personal som klarar av att utföra verksamheten på ett korrekt sätt.

Vi vet att måltidssituationen inte bara handlar om att du ska få en näringsriktig kost eller att du har sällskap när du äter. Det är så många andra saker som också behövs för att måltidssituationen ska vara så bra att man får i sig den näring man behöver för att inte lida av undernäring under den sista perioden av livet.

Jag kan inte tolka det på annat sätt än att regeringen, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har valt att prioritera andra områden. När de påstår sig göra en satsning på äldreomsorgen tar de från dem som behöver det mest och de satsningar som skulle göra skillnad för att pytsa in i en stor påse.

De hade kunnat välja att prioritera att ta pengarna någon annanstans ifrån. De valde att ta pengarna ifrån bland annat demensvård.

Anf. 101 CATHARINA BRÅKENHJELM (S) replik:

Herr ålderspresident! Så är det inte alls. Vi samlar ihop de små duttarna och gör en rejäl satsning på personalen. Vad man sedan använder personalen till är den valfrihet som man har ute i kommunerna. Vill man satsa på måltidssituationen och stärka upp den gör man det. Vill man satsa på demensboende och ha lite mer personal där gör man det. Det är vad det handlar om.

Jag är lite fundersam. Efter åtta år med borgerligt styre, hur kan det vara sådana brister när ni har satsat så otroligt mycket? Vi får rapport efter rapport om hur det ser ut. Hemtjänstpersonalen mäter antalet minuter för hur länge någon får duscha. De springer som skällade råttor mellan vårdtagarna. Man skär ned på både innehållet i maten och matsituationen. Åtta år är ganska lång tid i regeringsställning. Ändå står ni här och kritiserar oss som ganska nyss har trätt till för att det saknas så mycket. Det faller tillbaka lite grann på er själva.

Vi satsar nu på personalen. Vi kommer att fortsätta den satsningen. Precis som man sa från Vänsterns sida har det varit en rörig situation i höst. Vi lever inte riktigt under den budget som vi hade velat ha från början. Det kommer att komma mer. Äldreomsorgen är något som vi prioriterar högt, långt före stora vinster i de multinationella företagen, något som högerpartierna prioriterar långt högre än den enskilda människan.

Anf. 102 FINN BENGTTSSON (M) replik:

Herr ålderspresident! När ålderspresidenten var socialminister tillsammans med en moderat finansminister såg man betydelsen av att införa fokus på kompetens, kunskap och kvalitet för att belysa äldre frågorna inom äldreomsorgen. Det var väldigt viktigt, och man kunde tillskapa 1 miljard med detta fokus.

Nu har satsningarna på kompetens, kunskap och kvalitet utvärderats löpande av Statskontoret, Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten. Snart sagt varje utvärdering som har gjorts har visat att stimulansmedlen har fungerat alldeles väldigt bra för att just lyfta kvaliteten.

Det är en djup ideologisk skillnad mot den ekonomi som nu föreslås från det rödgröna hållet. Här fokuserade vi på kunskap, kvalitet och kompetens för att vi satte de äldre i centrum. De årsrikas kvalitet ska vara i centrum.

Med det nya förslaget berövar man dem alla dessa resurser. Här talar Catharina Bråkenhielm om duttar och så vidare. Hon säger att 50 miljoner inte är någonting om man sprider ut det på kommunerna. Men om man har noll kronor kan man sprida ut det på 50 kommuner, och det blir fortfarande noll i varje kommun.

Detta håller inte ihop. Det är en klassisk socialism att se individer som helt utbytbara. Deras kompetens och kunskap är inte intressant. Därmed

sätter man inte den årsrika i centrum. Man kan undra lite grann om detta är just en konsekvens av att man har satt upp ett mål om lägst arbetslöshet i hela Europa för Sverige år 2020.

Det ska lösas genom att man stoppar in människor som kanske varken vill, kan eller har förmågan att arbeta i äldreomsorgen. Då gör man någon en björntjänst, och vem är det? Det är just de som skulle vara i fokus, nämligen de årsrika.

Anf. 103 CATHARINA BRÅKENHJELM (S) replik:

Herr ålderspresident! Det som Finn Bengtsson nu skriver oss socialdemokrater på näsan är lite grann som den saga vi hörde i anförandet. Jag trodde att jag var på bibliotekets sagostund. Han skriver oss på näsan att vi tycker att det är ointressant med personalens kompetens. Det finns ingenting som säger det.

För åtta år sedan när ni kom till makten var det första ni gjorde att ta bort det som var ett omsorgslyft som vi hade för åtta år sedan. Det försvann rakt av. Detta med kompetens är inget som ni kan slå er för bröstet med.

Hur ser det ut med personaltäteten efter era åtta år? Det var så viktigt för den lilla människan att det fanns personal precis här och nu när den behövde den personalen. Den har minskat drastiskt de här åren. Antalet äldreboendeplatser har minskat med tusental. Ni hade lovat att öka det.

Maten på våra boenden har försämrats. Hemtjänsten har urholkats. Man har skurit ned massor i våra kommuner. Våra äldre har verkligen inte behandlats väl. Det går rakt utför. Det går lätt att säga nu när man har tappat makten. Men åtta år är en lång tid, och det gick nedför i stället för uppför när Finn Bengtsson och hans blå kompisar satt vid rodret.

Anf. 104 FINN BENGTSSON (M) replik:

Herr ålderspresident! Precis som jag nämnde i mitt förra inlägg har de utvärderingar som gjorts av kvalitetssatsningarna överlag varit väldigt positiva. Därmed har man stärkt kvaliteten. När man har tagit bort de pengarna kan jag inte annat än att misstänka att man kommer att få kvalitetsförsämringar, något som utvärderingarna kommer att visa.

Sedan stoppar man in en massa människor där man inte har definierat vad deras kunskap och kompetens ska vara. Som Anders W Jonsson nämnde i sitt anförande tidigare kanske de varken har lust, intresse, kompetens eller förmåga att arbeta där. Det gynnar inte ett fokus på dem som ska ha det bra, nämligen de årsrika.

Detta är en djupt ideologisk fråga. Till skillnad från tidigare socialminister och finansminister som värnade just kvaliteten för de äldre väljer nu Magdalena Andersson, tyvärr med stöd av Vänsterpartiet, att stoppa in ett klassiskt socialistiskt tänkande där i princip alla helst ska vara anställda i offentlig tjänst. Dessutom verkar alla individer vara identiska och fullt utbytbara i alla praktiska sammanhang.

Detta är ett cyniskt sätt att inte lyfta upp behovet av kunskap och kompetens hos dem som ska hjälpa de årsrika under den senare delen av deras liv till den bästa kvalitet man över huvud taget kan ha. Det är tvärtom att försöka lösa något slags arbetslöshetsproblem med offentliga medel.

Jag kan inte se annat än att detta är något som det kommer att bli uppror mot när vi ser kvalitetsförsämringar trots att vi skenbart ökar bemanningstätheten. Om man inte presterar med kompetens presterar man heller inte

med kvalitet. Det är just vad vårdningsbudgeten har aviserat. Man tar bort dessa pengar till förmån för en ogenomtänkt bemanningsökning utan fokus på kvalitet och kompetens.

Anf. 105 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik:

Herr ålderspresident! Den är inte ogenomtänkt, Finn Bengtsson. Det är bara det att det är vi som har tänkt och inte ni som har tänkt, och då passar det inte. Ni har haft en kraftfull privatiseringsera. Det har varit apoteken och det ena med det andra. Ni har privatiserat mer än någonsin. På vilket sätt har det lett till att äldreomsorgen har blivit bättre?

Alla resultat visar att äldreomsorgen har försämrats dessa åtta år. Kan Finn Bengtsson visa på vad det är som har blivit bättre av att 70 procent av de privata företagen är riskkapitalbolag? Man slår sig för bröstet och säger att det är just bara då de äldre får välja innehållet i sin vardag och inte i den offentliga vården. Vad är det som har visat det?

Hur blev det med utvecklingen med demensboenden? Ni var emot att man verkligen skulle ha kvalitet och att det inte skulle vara ensamma dementa på natten. Det var man emot.

Man har varit emot det mesta som vi har kommit med, som har betytt trygghet för de äldre. Det går an att säga nu: Vi är inte emot någon kompetens i fråga om personalen. Det kommer vi verkligen att satsa på.

Anf. 106 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr ålderspresident! Jag har telegramtext här.

Mycket kan göras bättre och med mindre pengar. Ta äldrevårdscentralerna i Skåne!

RUT – många årsrika med ganska tunna plånböcker upplever det som väldigt positivt att få makt över vem som ska komma över tröskeln och göra saker och ting.

Varför inte inkludera rättsväsendet i strategin mot våld och övergrepp mot äldre, framför allt i nära relationer? Ta med männen där också! Vissa undersökningar visar nämligen att i den här åldersgruppen är män mer utsatta.

Sedan handlar det om ny teknik i äldreomsorgen. Hur tar vi bort rädsorna hos personal och omvärlden för teknik som årsrika människor vid tester faktiskt visar sig tycka om?

Anf. 107 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik:

Herr ålderspresident! Som vanligt är det mycket kloka ord av Barbro Westerholm, som kan det här med äldreomsorgen på sina fem fingrar. Egentligen är det inte så stora skillnader i våra åsikter annat än i fråga om hur det ser ut i budgeten, vad det egentligen är vi prioriterar.

Vem ska utföra hemtjänsten? Att man själv ska få välja vilken personal som kommer ser jag som en självklarhet även i den offentliga hemtjänsten. Vi är inte emot att det finns företag, privata företag. Det ska finnas ett komplement. Men den enskilde ska själv bestämma när, var och hur. Man ska kunna välja innehållet i sin dag. Det har inte att göra med att det ska vara några stora drakar till företag som plockar ut massor av vinst. Det är inte där poängen ligger, utan vi måste ändra arbetssätt inom äldreomsorgen, så att vi verkligen kan välja och bestämma själva.

Att man ska plocka in rättsväsendet när det gäller våld tycker jag är en självklar sak. Det hoppas jag verkligen att vi kommer att föra in.

När det gäller ny teknik är det oftast personalen som tror att den blir övervakad och kanske utan arbete. Men det handlar också om integritet. Kanske vill jag hellre ha en kamera i sovrummet när det är möjligt att jag ramlar än att en person kommer in i mitt sovrum varje natt. Där ska valet också finnas hos de äldre. Det viktiga är att det finns något att välja mellan och att tekniken finns framdragen. Allra helst önskar jag att den finns redan när man bygger lägenheterna eller husen.

Anf. 108 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr ålderspresident! När det gäller RUT vill jag påminna om att det är en småföretagsverksamhet. Det är framför allt kvinnor som kommer från andra länder som bygger upp sin verksamhet här. Jag har alltså en helt annan syn på RUT.

Herr ålderspresident! Jag avslutar nu, så kanske vi hinner bli klara till kl. 16.

Anf. 109 CATHARINA BRÅKENHJELM (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag skulle vilja säga att hemtjänsten ska vara så bra att man egentligen inte behöver några RUT-tjänster. Det har funnits ett behov av dem därför att man har urholkat hemtjänsten.

RUT och ROT är två bidragsformer. Det är ingen skillnad alls. Drar man ned på det ena ska man dra ned på det andra. När det gäller RUT är det en kvinnodominerad sektor, och det är viktigt, tycker jag. Men det handlar om vad vi ska använda pengarna till. Hemtjänsten ska vara så bra att man inte ska behöva köpa några RUT-tjänster i Sverige i dag, tycker jag.

Herr ålderspresident! Jag vill tacka dig, Göran Hägglund, som har varit en trevlig, glad och kunnig minister, för alla de år som jag har sett dig här i kammaren. Tack så mycket!

Anf. 110 STEFAN NILSSON (MP):

Herr ålderspresident! Jag har lovat att hålla mig till en minut, så att vi säkert hinner färdigt till kl. 16.

Jag skulle helt kort vilja säga att jag tycker att Catharina Bråkenhielm, Socialdemokraterna, väldigt bra har uttryckt mycket av det som vi miljöpartister tycker när det gäller äldreomsorgen.

För vår del tycker vi att det är tre områden som behöver bli betydligt bättre i en äldreomsorg som annars fungerar ganska väl. Det första handlar om maten, dess kvalitet, och stödet i situationen kring måltiden. Det andra handlar om fysisk aktivitet och möjligheten att komma utomhus för de äldre. Det tredje handlar om möjligheten att flytta till äldreboende tidigare än i dag. Där brister det mycket. Det är många som får bo hemma alldeles för länge trots att de behöver komma till ett äldreboende.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på alla motioner.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av ålderspresidenten att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 22 april

UbU6 Utbildning för nyanlända elever – mottagande och skolgång

Punkt 2 (Definitionen av nyanländ)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

235 för utskottet

38 för res. 1

76 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 66 M, 20 MP, 16 C, 18 V, 15 FP, 12 KD

För res. 1: 38 SD

Frånvarande: 25 S, 18 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 3 V, 4 FP, 4 KD

Karin Rågsjö (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 3 (Bedömning av nyanlända elevers kunskaper)

1. utskottet

2. res. 2 (FP, M, C, KD)

Votering:

165 för utskottet

109 för res. 2

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 38 SD, 20 MP, 19 V

För res. 2: 66 M, 16 C, 15 FP, 12 KD

Frånvarande: 25 S, 18 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 2 V, 4 FP, 4 KD

Punkt 4 (Förberedelseklass)

1. utskottet

2. res. 3 (FP, M, C, KD)

Votering:

165 för utskottet

109 för res. 3

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 38 SD, 20 MP, 19 V

För res. 3: 66 M, 16 C, 15 FP, 12 KD

Frånvarande: 25 S, 18 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 2 V, 4 FP, 4 KD

Prot. 2014/15:91

23 april

Punkt 6 (Uppföljning av de föreslagna lagändringarna)

1. utskottet

2. res. 5 (V)

Votering:

254 för utskottet

20 för res. 5

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 65 M, 38 SD, 20 MP, 16 C, 15 FP, 12 KD

För res. 5: 1 M, 19 V

Frånvarande: 25 S, 18 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 2 V, 4 FP, 4 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU11 Konsumenträtt och överskudsättning

Punkt 1 (Obeställd reklam och telefonförsäljning)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

237 för utskottet

37 för res. 1

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 66 M, 1 SD, 20 MP, 16 C, 19 V, 15 FP, 12 KD

För res. 1: 37 SD

Frånvarande: 25 S, 18 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 2 V, 4 FP, 4 KD

Punkt 9 (Preskriptionsavbrott)

1. utskottet

2. res. 2 (M)

Votering:

208 för utskottet

66 för res. 2

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 38 SD, 20 MP, 16 C, 19 V, 15 FP, 12 KD

För res. 2: 66 M

Frånvarande: 25 S, 18 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 2 V, 4 FP, 4 KD

Punkt 14 (Sms-lån)

1. utskottet
2. res. 4 (V)

Votering:

217 för utskottet

19 för res. 4

38 avstod

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 66 M, 20 MP, 16 C, 15 FP, 12 KD

För res. 4: 19 V

Avstod: 38 SD

Frånvarande: 25 S, 18 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 2 V, 4 FP, 4 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SoU8 Funktionshindersfrågor

Punkt 3 (Kvalitetssäkring och kompetensutveckling)

1. utskottet
2. res. 1 (V)

Votering:

255 för utskottet

18 för res. 1

76 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 66 M, 38 SD, 20 MP, 16 C, 15 FP, 12 KD

För res. 1: 18 V

Frånvarande: 25 S, 18 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 3 V, 4 FP, 4 KD

Karin Rågsjö (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 6 (Personlig assistans)

1. utskottet
2. res. 3 (C)

3. res. 4 (FP)

Förberedande votering:

17 för res. 3

16 för res. 4

241 avstod

75 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Stefan Nilsson (MP) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:
206 för utskottet
16 för res. 3
51 avstod
76 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 88 S, 66 M, 1 SD, 20 MP, 19 V,
12 KD
För res. 3: 16 C
Avstod: 36 SD, 15 FP
Frånvarande: 25 S, 18 M, 12 SD, 5 MP, 6 C, 2 V, 4 FP, 4 KD

Punkt 7 (Ledsagning, råd och stöd m.m.)

1. utskottet
2. res. 5 (SD)
Votering:
236 för utskottet
38 för res. 5
75 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 88 S, 66 M, 20 MP, 16 C, 19 V, 15 FP, 12 KD
För res. 5: 38 SD
Frånvarande: 25 S, 18 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 2 V, 4 FP, 4 KD

Punkt 9 (Omprövning av beslut om personlig assistans)

1. utskottet
2. res. 7 (SD)
Votering:
220 för utskottet
38 för res. 7
16 avstod
75 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 88 S, 66 M, 20 MP, 19 V, 15 FP, 12 KD
För res. 7: 38 SD
Avstod: 16 C
Frånvarande: 25 S, 18 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 2 V, 4 FP, 4 KD

Punkt 11 (Daglig verksamhet och sysselsättning)

1. utskottet
2. res. 9 (V)
Votering:
255 för utskottet
19 för res. 9
75 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2014/15:91
23 april

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 88 S, 66 M, 38 SD, 20 MP, 16 C, 15 FP, 12 KD
För res. 9: 19 V
Frånvarande: 25 S, 18 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 2 V, 4 FP, 4 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU11 Äldre frågor

Punkt 1 (Kvalitet, trygghet, hälsa och boende)

1. utskottet
2. res. 1 (M)
3. res. 2 (SD)
4. res. 3 (V)

Förberedande votering 1:

38 för res. 2
19 för res. 3
217 avstod
75 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

67 för res. 1
38 för res. 2
169 avstod
75 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

126 för utskottet
66 för res. 1
82 avstod
75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 20 MP, 16 C, 2 KD

För res. 1: 66 M

Avstod: 38 SD, 19 V, 15 FP, 10 KD

Frånvarande: 25 S, 18 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 2 V, 4 FP, 4 KD

Lars-Axel Nordell (KD) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Valfrihet och inflytande)

1. utskottet
2. res. 6 (KD, M, C, FP)

Votering:

147 för utskottet
108 för res. 6
19 avstod
75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 1 M, 38 SD, 20 MP

För res. 6: 65 M, 16 C, 15 FP, 12 KD

Avstod: 19 V

Frånvarande: 25 S, 18 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 2 V, 4 FP, 4 KD

Carl-Oskar Bohlin (M) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 4 (Kunskap och kompetens)

1. utskottet

2. res. 12 (SD)

Votering:

138 för utskottet

39 för res. 12

97 avstod

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 1 M, 20 MP, 16 C, 1 FP, 12 KD

För res. 12: 1 M, 38 SD

Avstod: 64 M, 19 V, 14 FP

Frånvarande: 25 S, 18 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 2 V, 4 FP, 4 KD

Carl-Oskar Bohlin (M) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Lotta Olsson (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 6 (Äldreomsorg på det egna språket och stöd till anhöriga med utländsk bakgrund)

1. utskottet

2. res. 16 (V)

Votering:

240 för utskottet

19 för res. 16

13 avstod

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 66 M, 38 SD, 20 MP, 16 C, 12 KD

För res. 16: 19 V

Avstod: 13 FP

Frånvarande: 25 S, 18 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 2 V, 6 FP, 4 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 11 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2014/15:109 Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020

Motion

med anledning av skr. 2014/15:92 Riksrevisionens rapport om bistånd genom internationella organisationer

2014/15:3069 av Julia Kronlid och Björn Söder (SD)

§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 22 april

2014/15:404 Skydd för den judiska minoriteten

av *Roger Haddad* (FP)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:403 Säkerhetspolisens möjlighet att inhämta underrättelseinformation

av *Roger Haddad* (FP)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:406 Matförsörjningen för de svenska soldaterna i Mali

av *Jan R Andersson* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2014/15:405 Matförsörjningen till den svenska FN-styrkan i Mali

av *Lena Asplund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2014/15:407 Upprättelse för transpersoner som har tvångssteriliserats

av *Maj Karlsson* (V)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2014/15:409 Bisfenol A

av *Lena Ek* (C)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:411 Assistanshundar i offentliga lokaler

av *Catharina Bråkenhielm* (S)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2014/15:412 Politiska förutsättningar för ED95

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2014/15:413 Skärpta straff för så kallade målvakter i bolag

av *Beatrice Ask* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:424 Starkare sammanhållning inom det svensk-finska försvarssamarbetet

av *Allan Widman* (FP)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2014/15:426 Svenska institutet i Alexandria

av *Mathias Sundin* (FP)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:427 Orimligt hög förseningsavgift för trängselskatten

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:429 Användningen av de höga tilläggsavgifterna på trängselskatten

av *Sten Bergheden* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

Prot. 2014/15:91

23 april

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 16.14.

Förhandlingarna leddes

av ålderspresidenten från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.54,

av andre vice talmannen därefter till och med § 7,

av ålderspresidenten därefter till ajourneringen kl. 15.55 och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 4 Ärende för hänvisning till utskott	6
§ 5 Funktionshindersfrågor	6
Socialutskottets betänkande 2014/15:SoU8	6
Anf. 1 CARINA HERRSTEDT (SD).....	6
Anf. 2 ANDERS W JONSSON (C)	8
Anf. 3 MAJ KARLSSON (V)	10
Anf. 4 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	12
Anf. 5 MAJ KARLSSON (V) replik.....	12
Anf. 6 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	13
Anf. 7 MAJ KARLSSON (V) replik.....	13
Anf. 8 BENGT ELIASSON (FP).....	13
Anf. 9 EMMA HENRIKSSON (KD).....	15
Anf. 10 MIKAEL DAHLQVIST (S)	16
Anf. 11 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	18
Anf. 12 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	19
Anf. 13 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	19
Anf. 14 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	20
Anf. 15 BENGT ELIASSON (FP) replik.....	21
Anf. 16 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	21
Anf. 17 BENGT ELIASSON (FP) replik.....	22
Anf. 18 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	22
Anf. 19 SOFIA FÖLSTER (M).....	22
Anf. 20 STEFAN NILSSON (MP)	24
Anf. 21 SOFIA FÖLSTER (M) replik	25
Anf. 22 STEFAN NILSSON (MP) replik	26
Anf. 23 SOFIA FÖLSTER (M) replik	26
Anf. 24 STEFAN NILSSON (MP) replik	26
(Beslut fattades under § 10.)	26
§ 6 Äldre frågor	27
Socialutskottets betänkande 2014/15:SoU11	27
Anf. 25 EMMA HENRIKSSON (KD).....	27
Anf. 26 FINN BENGTTSSON (M).....	28
Anf. 27 CHRISTINA ÖSTBERG (SD)	31
Anf. 28 ANDERS W JONSSON (C)	32
(forts. § 8).....	34
Ajournering.....	35
Återupptagna förhandlingar	35
§ 7 Frågestund	35
Anf. 29 ANDRE VICE TALMANNEN	35
<i>Öppna samtal om energiförsörjningen.....</i>	<i>35</i>
Anf. 30 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	35
Anf. 31 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	35
Anf. 32 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	36
Anf. 33 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	36

<i>Försäkringskassans utbetalningar till EU-migranter</i>	36	Prot. 2014/15:91
Anf. 34 JENNIE ÅFELDT (SD)	36	23 april
Anf. 35 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	37	-----
Anf. 36 JENNIE ÅFELDT (SD)	37	
Anf. 37 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	37	
<i>Migrationsverkets handläggningstider</i>	37	
Anf. 38 SOLVEIG ZANDER (C)	37	
Anf. 39 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	38	
Anf. 40 SOLVEIG ZANDER (C)	38	
Anf. 41 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	38	
<i>EU:s flyktningpolitik</i>	39	
Anf. 42 MAGNUS MANHAMMAR (S)	39	
Anf. 43 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	39	
Anf. 44 MAGNUS MANHAMMAR (S)	39	
Anf. 45 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	40	
<i>Ny generaldirektör till Trafikverket</i>	40	
Anf. 46 GUNNAR HEDBERG (M).....	40	
Anf. 47 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	40	
Anf. 48 GUNNAR HEDBERG (M).....	40	
Anf. 49 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	41	
<i>Stämningmöjligheter för storföretag i internationella handelsavtal</i>	41	
Anf. 50 HÅKAN SVENNELING (V).....	41	
Anf. 51 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	41	
Anf. 52 HÅKAN SVENNELING (V).....	42	
Anf. 53 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	42	
<i>Aktieoptioner för personal</i>	42	
Anf. 54 MATHIAS SUNDIN (FP).....	42	
Anf. 55 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	43	
Anf. 56 MATHIAS SUNDIN (FP).....	43	
Anf. 57 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	43	
<i>Den andra sjuklöneveckan</i>	44	
Anf. 58 RASMUS LING (MP).....	44	
Anf. 59 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	44	
Anf. 60 RASMUS LING (MP).....	44	
Anf. 61 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	45	
<i>Arbetsmarknaden för funktionsnedsatta</i>	45	
Anf. 62 EMMA HENRIKSSON (KD).....	45	

Anf. 63 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	45
Anf. 64 EMMA HENRIKSSON (KD).....	46
Anf. 65 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	46
<i>Kostnaden för sjukskrivningar</i>	46
Anf. 66 JOHAN FORSSELL (M).....	46
Anf. 67 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	47
Anf. 68 JOHAN FORSSELL (M).....	47
Anf. 69 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	47
<i>Regeringens flyktningpolitik</i>	48
Anf. 70 HANNA WIGH (SD).....	48
Anf. 71 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	48
Anf. 72 HANNA WIGH (SD).....	48
Anf. 73 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	49
<i>Utbyggnad av yrkeshögskolan</i>	49
Anf. 74 HÅKAN BERGMAN (S)	49
Anf. 75 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	49
Anf. 76 HÅKAN BERGMAN (S)	50
Anf. 77 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	50
<i>Investeringsplan för infrastruktursatsningar</i>	50
Anf. 78 FREDRIK SCHULTE (M)	50
Anf. 79 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	50
Anf. 80 FREDRIK SCHULTE (M)	51
Anf. 81 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	51
<i>Framtiden för Bromma flygplats</i>	52
Anf. 82 ERIK OTTOSON (M)	52
Anf. 83 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	52
Anf. 84 ERIK OTTOSON (M)	52
Anf. 85 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	53
<i>Främjandet av förnybar energi</i>	53
Anf. 86 PER-ARNE HÅKANSSON (S).....	53
Anf. 87 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	53
Anf. 88 PER-ARNE HÅKANSSON (S).....	54
Anf. 89 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	54
Anf. 90 ANDRE VICE TALMANNEN	54
§ 8 (forts. från § 6) Äldre frågor (forts. SoU11)	54
Anf. 91 KARIN RÅGSJÖ (V)	54
Anf. 92 BARBRO WESTERHOLM (FP).....	57
Anf. 93 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	58
Anf. 94 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	58
Anf. 95 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	59
Anf. 96 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	59
Anf. 97 CATHARINA BRÅKENHJELM (S)	60

Anf. 98 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	62	Prot. 2014/15:91
Anf. 99 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	63	23 april
Anf. 100 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	63	-----
Anf. 101 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	64	
Anf. 102 FINN BENGTTSSON (M) replik.....	64	
Anf. 103 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	65	
Anf. 104 FINN BENGTTSSON (M) replik.....	65	
Anf. 105 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	66	
Anf. 106 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik.....	66	
Anf. 107 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	66	
Anf. 108 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik.....	67	
Anf. 109 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	67	
Anf. 110 STEFAN NILSSON (MP).....	67	
(Beslut fattades under § 10.).....	67	
Ajournering.....	68	
Återupptagna förhandlingar	68	
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 22 april.....	68	
UbU6 Utbildning för nyanlända elever – mottagande och skolgång	68	
CU11 Konsumenträtt och överskultsättning.....	69	
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	70	
SoU8 Funktionshindersfrågor.....	70	
SoU11 Äldreåfrågor	72	
§ 11 Bordläggning.....	74	
§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	74	
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 16.14.....	75	